

Nota van Antwoord

Zienswijzen Ontwerp Natuurbeheerplan Drenthe 2027

Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Drenthe
op 23 juni 2026

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	3
1.1. Gevolgde procedure	3
1.2. Reacties op het Ontwerp Natuurbeheerplan	3
1.3. Verdere procedure	3
1.4. Leeswijzer	3
2. Wijzigingen NBP 2027	4
Ad 1. Aanpassingen kaartbladen Natuurbeheerplan	4
Ad 2. Overige zienswijzen	4
3. Zienswijzen en REACTIES	5

1. INLEIDING

In deze Nota van Antwoord beantwoorden Gedeputeerde Staten van Drenthe (GS) de binnengekomen zienswijzen op het ontwerp Natuurbeheerplan Drenthe, versie 2027. GS hebben het ontwerp Natuurbeheerplan 2027 ter inzage gelegd om kennis te nemen van de zienswijzen naar aanleiding van de voorstellen van het ontwerp. De zienswijzen zijn in deze Nota van Antwoord verwerkt. In dit document is de argumentatie terug te lezen waarom zienswijzen wel of niet tot aanpassing van het Natuurbeheerplan 2027 hebben geleid.

1.1. Gevolgde procedure

Bij de voorbereiding van het Natuurbeheerplan 2027 is afdeling 3.4 Uniforme openbare voorbereidingsprocedure van de Algemene wet bestuursrecht gevolgd.

Op 31 maart 2026 hebben GS het voorstel van het ontwerp Natuurbeheerplan 2027 vastgesteld. In het ontwerp Natuurbeheerplan staat aangegeven waar en welke (agrarische) natuur aanwezig is of ontwikkeld kan worden, hoe deze natuur beheerd en gerealiseerd kan worden en welke mogelijkheden er geboden worden voor landschapsonderhoud. Dit is het kader voor de subsidieverlening.

De betreffende stukken lagen vanaf 13 april 2026 zes weken digitaal ter inzage. Tijdens de periode van terinzagelegging kon eenieder een zienswijze op het ontwerp Natuurbeheerplan indienen.

1.2. Reacties op het Ontwerp Natuurbeheerplan

Er zijn 23 zienswijzen ingediend op het ontwerp Natuurbeheerplan 2027. De zienswijzen zijn afkomstig van particulieren, terrein beherende instanties, landbouwbedrijven en andere organisaties.

1.3. Verdere procedure

Op 23 juni 2026 hebben GS deze nota en het definitieve Natuurbeheerplan 2027 vastgesteld. Indieners die op het ontwerp Natuurbeheerplan hebben gereageerd of belanghebbenden aan wie redelijkerwijs niet kan worden verweten dat zij geen zienswijzen op het ontwerp Natuurbeheerplan naar voren hebben gebracht, kunnen binnen zes weken na bekendmaking van het vaststellingsbesluit een beroepsschrift indienen bij de Rechtbank Noord-Nederland. Voor meer informatie over het indienen van een beroepsschrift verwijzen wij u naar www.provincie.drenthe.nl/loket/klachten-bezwaar/bezwaar-beroep.

1.4. Leeswijzer

In hoofdstuk drie zijn de zienswijzen op het ontwerp Natuurbeheerplan 2027 voorzien van een reactie. De kolom "Zienswijzen" bevat de betreffende reactie van de inspreker. Wij hebben ervoor gekozen om deze reactie niet samen te vatten maar letterlijk weer te geven m.u.v. persoonsgegevens. In de kolom "Reactie op zienswijze" is de reactie beantwoord waarbij in kolom "Gevolgen", indien van toepassing, aangegeven is op welke wijze de reactie is verwerkt.

In hoofdstuk twee wordt een overzicht gegeven van de wijze waarop het Natuurbeheerplan 2027 is aangepast als gevolg van de reacties. De wijzigingen op basis van de binnengekomen zienswijzen zijn te onderscheiden in 'Aanpassingen kaartbladen Natuurbeheerplan' en 'Overige zienswijzen'.

2. WIJZIGINGEN NBP 2027

De wijzigingen op basis van de binnengekomen zienswijzen zijn in een aantal onderdelen te onderscheiden:

1. Aanpassingen kaartbladen Natuurbeheerplan
2. Overige zienswijzen

Ad 1. Aanpassingen kaartbladen Natuurbeheerplan

Het Natuurbeheerplan wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van maatschappelijke en beleidsmatige ontwikkelingen. Op basis van de zienswijzen zijn de beheertypenkaart (bijlage 1 van het Natuurbeheerplan) en ambitiekaart (bijlage 2 van het Natuurbeheerplan) op een aantal onderdelen aangepast.

Aanpassingen beheertypenkaart

Het merendeel van de aanpassingen houdt o.a. verband met het op de topografische grenzen (TOP10NL) zetten van de betreffende beheertypen. Dit bleek nog niet overal te zijn gebeurd. Verder is de kaart geactualiseerd op basis van de (agrarische) natuur- of landschapsbeheertypen.

Aanpassingen ambitiekaart

Er zijn enkele voorstellen gedaan om percelen te begrenzen als N00.01 Nog om te vormen naar natuur. Niet alle verzoeken dragen bij aan een robuuste natuur, een robuust watersysteem en een robuuste landbouw. Voor de beoordeling van de verzoeken is getoetst op de criteria die afgelopen jaren zijn gebruikt om invulling te geven aan de bestuurlijke reservering (1000 ha). De criteria gaan over de vragen of een gebied onderdeel uitmaakt van de Natuurnetwerk Nederland (NNN) en/of Natura 2000. Ook wordt beoordeeld of het gebied bijdraagt aan de waterkwaliteit (KRW) en waterkwantiteit (watervast houden of waterberging). Ten slotte wordt gekeken of het gebied bijdraagt aan andere provinciale doelen, zoals de Drentse Bomen- en Bossenstrategie, of maatschappelijke wensen vanuit gebieden.

Ad 2. Overige zienswijzen

Het betreft vooral specifieke reacties over diverse onderwerpen.

3. ZIENSWIJZEN EN REACTIES

ZIENSWIJZEN EN REACTIES		
1.	De Bijenvriendelijke Hovenier	
Zienswijze	Reactie op zienswijze	Gevolgen
<p>Op 16 april 2026 ontving ik bericht over het ontwerp natuurbeheerplan 2027 provincie Drenthe, u ontvangt hierbij de zienswijze tegen dit ontwerp.</p> <p>Wij hebben hier reeds eerder contact over gehouden afgelopen jaar in 2025. Het landgoed Holtingerveld is inmiddels goedgekeurd, dit na bezoek op locatie van een directe collega vanuit de provincie Drenthe en de belastingdienst. En de beplanting is reeds aangeplant, met een totaal percentage natuur van circa 40%. Deze natuur bestaat uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Poelen -Percelen kruidenrijke graslanden -Houtwallen/bossingels -(hoogstam)boomgaard -Rijen met knotwilgen <p>Graag zouden wij ook op het natuurbeheerplan/ambitiekaart van de provincie komen, dit op basis van volgende redenen:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Toekomstige ontwikkelingen: het landgoed bevindt zich precies tussen het Holtingerveld en een kleiner niet aangesloten bos/natuurgebied. Door het landgoed op de kaart op te nemen, ontstaat hier een ecologische corridor waardoor deze gebieden aaneengesloten worden. Dit ook conform landelijke en provinciale ambities. -De mate van ontwikkeling op het landgoed als geheel is dusdanig hoog dat deze nauwlettend aansluit op de bestaande reeds ingetekende natuurpercelen die zich rondom het landgoed bevinden. -De afstanden tot de natuurpercelen zijn nihil, de toegevoegde waarde om als landgoed op deze kaart te komen, is dus ook vanuit natuurwaarden gezien, hoog. -De toegevoegde waarde voor de provincie Drenthe, die zich als de natuurprovincie van Nederland profileert. -Het reduceren van de afstand tussen het hogere Holtingerveld en het lager gelegen Wapserveense AA gebied, dit past perfect in de eerste ambitie van het ontwerp omgevingsvisie horizon van Drenthe "een toekomstbestendig landelijk gebied, waarin water en bodem, natuur, landbouw en leefbaarheid op het platteland centraal staan". 	<p>Er is in het verleden contact geweest met indiener over de Natuurschoonwet (hierna NSW) rangschikking van zijn eigendom. Om in aanmerking te kunnen komen van een NSW-rangschikking dient er 30 procent natuur aanwezig te zijn. Mocht dit niet aanwezig zijn kan er beplanting worden aangelegd. De NSW-rangschikking staat los van het Natuurbeheerplan.</p> <p>De ambitie van indiener om deze kleine (natuur) elementen ook op de kaarten van het Natuurbeheerplan te zetten wordt gewaardeerd. Echter heeft de provincie Drenthe met de actualisatie van het Natuurbeheerplan 2025 de lijn gekozen om buiten het NNN de landschapstypen en kleine beheereenheden niet langer op te nemen op de beheertypen- en ambitiekaart. De reden hiervoor is dat de landelijke systematiek voorschrijft dat voor intekening van Agrarische natuurbeheer en de buitengrenzen van natuur- en landschapstypen verschillende onderleggers worden gebruikt. Dit leidt voor het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb) tot overlap met veel foutmeldingen en extra uitvoeringslasten tot gevolg. Om dit uitvoeringsprobleem op te lossen is de keuze gemaakt om buiten het NNN de landschapstypen en kleine beheereenheden niet langer op te nemen op de beheertypen- en ambitiekaart. Bovendien is vanwege</p>	<p>Geen gevolgen</p>

	<p>Daarom wil ik u vragen het ontwerp natuurbeheerplan 2027 te herzien, en ons landgoed daarin op te nemen. Daarnaast wil ik u vriendelijk verzoeken een ontvangstbevestiging te sturen aan het genoemde emailadres.</p>	<p>ontoereikend budget voor natuurbeheer in het verleden al besloten de beheersubsidie voor nieuwe landschapselementen en kleine beheereenheden buiten het NNN niet open te stellen. Daarmee komen de elementen van indiener niet in aanmerking voor subsidie.</p>	
<p>2.</p>			
	<p>Zienswijze</p>	<p>Reactie op zienswijze</p>	<p>Gevolgen</p>
	<p>Onze visie is dat het akkerland in Klein Zwitserland akkerland blijft. Het ambitieplan dat er natuur van wil maken past niet in ons bouwplan. Wij maken ernstig bezwaar tegen de aanduiding 'N00.01 Nieuwe natuur' van ons akkerland in Klein Zwitserland te Zuidwolde.</p> <p>Mijn dochter pacht dit land van mij. Dit land past uitstekend in haar bouwplan van aardappelen, bieten en mais en is cruciaal voor het bouwplan en bedrijfsvoering van het akkerbouwbedrijf. Zonder dit perceel kunnen wij niet aan onze contractuele quota voldoen bij de agrarische coöperaties. Mijn dochter is ook tegen natuur op dit land.</p> <p>In de toekomst als het landbouwbeleid nog gaat veranderen zal ik nog land erbij moeten hebben zelfs. Ook met het oog op onze voedselvoorziening voor een steeds groter aantal mensen is meer natuur niet aanvaardbaar.</p> <p>Nergens blijkt dat er negatieve effecten op de natuur zijn door middel van onze bedrijfsvoering van landbouw. Indiener heeft meermaals aangegeven dat dit geen natuur moet worden en vraagt zich af in welk belang de Provincie wordt geschaad als de ambitie van 'om te vormen naar nieuwe natuur' eraf gaat en het landbouwgrond blijft.</p>	<p>Indiener heeft in het verleden al eerder een zienswijze ingediend, destijds voor het (Ontwerp-)Natuurbeheerplan 2021 en 2026.</p> <p>Het perceel van indiener ligt midden in het bos met aan de noordzijde nog een vochtigheidsterrein. Het huidige gebruik heeft negatieve effecten op de omliggende natuur. Dit is de reden dat dit perceel al jarenlang op de ambitiekaart staat aangeduid met het beheertype N00.01 'Nog om te vormen naar natuur'. Vrijwilligheid is het uitgangspunt bij de realisatie van de natuuropgave. Met de omvorming kunnen knelpunten in een groter natuurgebied worden opgelost. De door indiener aangevoerde argumenten leiden niet tot aanpassing van de ambitiekaart.</p> <p>Overigens betekent de aanduiding op de ambitiekaart als N00.01 slechts dat indiener subsidie kan aanvragen om het perceel om te vormen naar natuur. Indiener is niet verplicht om van deze subsidiemogelijkheid gebruik te maken.</p>	<p>Geen gevolgen</p>
<p>3.</p>			
	<p>Zienswijze</p>	<p>Reactie op zienswijze</p>	<p>Gevolgen</p>

<p>Ik ben eigenaar van de percelen [REDACTED] en [REDACTED]. Deze percelen liggen in de nabijheid van/grenzen aan het Holtingerveld. Ik ben voornemens delen van deze percelen, met een oppervlakte van ongeveer 6,5 hectare (zie kaartje in de bijlage), te ontwikkelen als natuurterrein. Ik verzoek u om de percelen op de ambitiekaart van het Natuurbeheerplan op te nemen met het beheertype 'Nog om te vormen landbouwgrond naar natuur'. Na omvorming zijn wij voornemens het natuurterrein gaan opnemen in een NSW-landgoed.</p> <p>Daarnaast verzoek ik u om de aangegeven percelen bij de volgende actualisatie van de NNN-kaart op te nemen binnen de NNN-begrenzing, zodat de gewenste natuurontwikkeling ook planologisch wordt vastgelegd.</p> <p>Ik verzoek u mijn zienswijze mee te nemen bij de vaststelling van het Natuurbeheerplan 2027.</p>	<p>De percelen van indiener grenzen aan het Natura 2000-gebied Holtingerveld. Zoals indiener aangeeft wordt met de omzetting naar natuur het gebied afgerond. Daarnaast kan hiermee de lokale hydrologie verbeterd worden, wat ten goede komt van het Natura 2000-gebied. Wij gaan mee in het verzoek van indiener en voorzien de percelen met het beheertype N00.01 'Nog om te vormen naar natuur' op de ambitiekaart van het Natuurbeheerplan.</p> <p>De provincie gaat graag met indiener in gesprek over de beoogde natuurinrichting van de percelen.</p>	<p>Aanpassen kaart: Ambitiekaart</p>
<p>4.</p>		
<p>Zienswijze</p> <p>Bovengenoemd perceel [REDACTED] is op dit moment ingetekend als toekomstig natuurgebied. Helaas komt dit gebied niet in aanmerking voor de SKNL-regeling omdat er een beklanning op rust en ik derhalve als "beklemde meier" niet de juridische eigenaar ben. Alhoewel ik wel het volledige gebruiksrecht van dit perceel heb. De juridische eigenaren >100 zijn niet meer bekend of traceerbaar.</p> <p>Graag zou ik de bestemming van het perceel [REDACTED] weer terug willen brengen naar de oorspronkelijke agrarische bestemming. Dit geeft mij de mogelijkheid om weer samen te werken met het AND.</p>	<p>Reactie op zienswijze</p> <p>Het aangrenzende perceel is op verzoek van de eigenaar bij een vorige actualisatie van het Natuurbeheerplan ingetekend als N00.01 'Nog om te vormen naar natuur'. Hierbij is per abuis ook het door de indiener genoemde perceel meegenomen. Wij passen de ambitiekaart aan en nemen het betreffende perceel op in het agrarisch leefgebied A15 (dooradering), zodat indiener gebruik kan maken van agrarisch natuurbeheer.</p>	<p>Gevolgen</p> <p>Aanpassen kaart: Ambitiekaart</p>
<p>5.</p>	<p>Adviesbureau Roelofs Dienstverlening</p>	
<p>Zienswijze</p> <p>Ik verzoek u om een perceel, gelegen ten oosten van het dorp Hollandscheveld, toe te voegen aan het Natuurbeheerplan Drenthe versie 2027.</p> <p>De reden hiervoor is dat het voornemen bestaat om dit perceel aan de landbouw te onttrekken ten behoeve van de realisatie van nieuw bos. Het betreffende perceel grenst aan bestaand bos met de status NNN en draagt bij aan de versterking van het bosgebied bij Hollandscheveld.</p>	<p>Reactie op zienswijze</p> <p>Het perceel van indiener sluit aan de oostzijde op bestaand bosgebied. De ambities van de indiener passen bij de doelen van de Drentse Bomen- en Bossenstrategie, waarin de provincie de ambitie heeft om meer bos te realiseren. Bosontwikkeling op deze locatie</p>	<p>Gevolgen</p> <p>Aanpassen kaart: Ambitiekaart</p>

<p>Het betreft het volgende perceel: Kadastraal bekend: Hoogeveen [REDACTED] waarvan circa 12.000 m² wordt voorgedragen voor nieuwe bosaanplant. Zie bijlage kadasterkaart, waarin rood omrand perceel voor nieuw aan te planten bos is aangegeven.</p>	<p>past tevens binnen het natuur- en landschapsbeeld.</p> <p>Wij gaan mee in het verzoek van indiener en voorzien het perceel met het beheertype N00.01 'Nog om te vormen naar natuur' op de ambitiekaart van het Natuurbeheerplan.</p>	
6.	Adviesbureau Roelofs Dienstverlening	
Zienswijze	Reactie op zienswijze	Gevolgen
<p>Hierbij dien ik een zienswijze in met betrekking tot het ontwerp Natuurbeheerplan Drenthe 2027, dat tot en met 24 mei 2026 ter inzage ligt.</p> <p>Ik verzoek u een aantal percelen toe te voegen aan het Natuurbeheerplan Drenthe versie 2027, gelegen ten oosten van het dorp Hollandscheveld.</p> <p>De reden hiervan is dat de eigenaar het voornemen heeft om deze percelen aan de landbouw te onttrekken ten behoeve van de realisatie van nieuw bos. De betreffende percelen grenzen aan bestaand bos met de status NNN en dragen bij aan de versterking van het bosgebied bij Hollandscheveld.</p> <p>Het betreft het volgende perceel: Kadastraal bekend: [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]</p> <p>Zie bijlage kadasterkaart rood omrande percelen.</p>	<p>De percelen van indiener sluiten aan de oost- en zuidzijde op bestaand bosgebied. De ambities van de indiener passen bij de doelen van de Drentse Bomen- en Bossenstrategie, waarin de provincie de ambitie heeft om meer bos te realiseren. Bosontwikkeling op deze locatie past tevens binnen het natuur- en landschapsbeeld.</p> <p>Wij gaan mee in het verzoek van indiener en voorzien de percelen met het beheertype N00.01 'Nog om te vormen naar natuur' op de ambitiekaart van het Natuurbeheerplan.</p>	<p>Aanpassen kaart: Ambitiekaart</p>
7.	Boermarke Grolloo	
Zienswijze	Reactie op zienswijze	Gevolgen
<p>Wij, Boermarke Grolloo, willen bij deze een zienswijze indienen op het natuurbeheerplan 2027 van de Provincie Drenthe. Het gaat om onderstaande percelen;</p> <p>Het eerste perceel is; kadastraal nummer [REDACTED] Dit perceel is ingetekend als natuur, waarschijnlijk doordat dit perceel tegen het bos van SBB aan ligt. Dit perceel is ons eigendom en de bestemming natuur past niet binnen de</p>	<p>Beide percelen die inspreker benoemd zijn bestaand bos en zijn dit al geruime tijd. De aanduiding van het natuurbeheertype N16.03 'Droog bos met productie' voor deze percelen is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren en komt overeen met de situatie in het veld.</p>	<p>Geen gevolgen</p>

	<p>visie en activiteiten van onze vereniging en tevens is het best heel bijzonder dat er ineens een andere bestemming aan wordt gegeven zonder overleg met de eigenaar.</p> <p>Het tweede perceel is; kadastraal nummer [REDACTED]</p> <p>Dit perceel is ingetekend als natuur, waarschijnlijk doordat dit perceel tegen het bos van SBB aan ligt. Dit perceel is ons eigendom en de bestemming natuur past niet binnen de visie en activiteiten van onze vereniging en tevens is het best heel bijzonder dat er ineens een andere bestemming aan wordt gegeven zonder overleg met de eigenaar.</p>	<p>Het Natuurbeheerplan is onderdeel van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). Het Natuurbeheerplan geeft aan voor welke natuur subsidie kan worden aangevraagd als tegemoetkoming voor de kosten van natuurbeheer. Het plan is daarmee van belang voor eigenaren van bos en natuurterreinen zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, landgoederen of particulieren, maar ook voor agrariërs die aan agrarische natuurbeheer willen doen. Indiener is niet verplicht om van deze subsidiemogelijkheid gebruik te maken.</p>	
8.			
	<p>Zienswijze</p> <p>Hierbij onze zienswijze op het NBP 2027;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wij willen vragen of de percelen [REDACTED] en [REDACTED] als N00.01 Nieuwe Natuur zouden kunnen worden begrepsd. Het zou een mooie versterking van de bestaande natuurpercelen kunnen worden. - Het perceel [REDACTED] zouden wij graag als L01.16 zien. Dit betreft een lange en smalle (6meter) bossingel waar een wandelpad doorheen loopt. - Het westelijke eind van [REDACTED] zouden wij graag zien als L01.16, passend meer bij de bossingel dat het is. - Aan de noord-/westzijde van [REDACTED] loopt/komt een houtwal L01.02. Aan de zuidzijde van [REDACTED] komt een bossingel L01.16. Aan de oostzijde van [REDACTED] loopt/komt een houtwal L01.02. Aan de zuidoost zijde van [REDACTED] komt een bossingel L01.16. Aan de westzijde van [REDACTED] komt een houtwal L01.02. <p>De kaart klopt nog niet helemaal met de gemaakte afspraken. Zou u dit kunnen aanpassen?</p>	<p>Reactie op zienswijze</p> <p>De percelen onder de eerste opmerking sluiten aan op bestaande natuurgebieden. De ambities van de indiener passen bij de doelen van de Drentse Bomen- en Bossenstrategie, waarin de provincie de ambitie heeft om meer bos te realiseren. Bosontwikkeling op deze locatie past tevens binnen het natuur- en landschapsbeeld.</p> <p>Wij gaan mee in het verzoek van indiener en voorzien de percelen met het beheertype N00.01 'Nog om te vormen naar natuur' op de ambitiekaart van het Natuurbeheerplan.</p> <p>Opmerking 2 tot en met 4 betreffen een actualisatie van het ontwerp NBP 2027. De wijzigingen worden overgenomen op de beheertypen- en ambitiekaart.</p>	<p>Gevolgen</p> <p>Aanpassen kaarten: beheertypen- en ambitiekaart</p>
9.	Natuurmonumenten		
	Zienswijze	Reactie op zienswijze	Gevolgen

<p>1 Wijzigingen Beheertypenkaart en Ambitiekaart In de aanloop naar het opstellen van het Natuurbeheerplan hebben wij op ambtelijk niveau de wijzigingen in goede samenspraak kunnen aanleveren en deze zijn inmiddels verwerkt in het voorliggende concept. Er zijn echter nog een aantal detailwijzigingen die we graag voor opname en verwerking in het concept Natuurbeheerplan 2027 willen aanreiken. Zoals ambtelijk afgesproken tijdens ons Jaargesprek met de Provincie zullen wij niet alle (detail)wijzigingen vermelden in deze brief maar willen wij u graag voorzien van een digitale aanlevering van het kaartmateriaal waarin alle (detail)wijzigingen door ons zijn verwerkt.</p> <p>De wijzigingen op de beheertypen- en ambitiekaart zullen wij u dan ook in aanvulling op deze brief op de gebruikelijke wijze digitaal aanleveren.</p> <p>2 Percelen toevoegen aan het NNN en ambitiekaart Natuurmonumenten heeft een aantal percelen kunnen verwerven. Gezien de ligging van deze percelen dragen ze bij aan een robuust NNN en lokaal systeemherstel. Wij willen u vragen om de bijgevoegde percelen toe te voegen aan het NNN en als N00.01 'Nog om te vormen naar natuur' te plaatsen op de ambitiekaart. En deze percelen op te nemen in de actualisatie van de NNN kaart.</p> <p>Per perceel geven wij een korte toelichting, mocht u de behoefte hebben naar aanvullende informatie dan kunnen wij die eventueel ook mondeling toelichten.</p> <p>Onderstaande percelen willen wij graag toevoegen aan het NNN binnen de provincie Drenthe: EDE02 C 5 EDE02 C 2769 EDE02 C 2476</p> <p>Toelichting: Dit blok ligt ingeklemd tussen bestaande natuur, de Hoofdweg en de Meerweg. Het toevoegen van dit blok zorgt voor een mooie afronding van het geheel en is kansrijk voor minimaal kruiden- en faunarijk grasland of mogelijk uitbreiding naar Vochtig Hooiland en/of Hoog-laagveenbos.</p> <p>HVT03 N 1485</p>	<p>1. De aangeleverde wijzigingen betreffen een actualisatie van het ontwerp NBP 2027. De wijzigingen worden deels overgenomen op de beheertypen- en ambitiekaart.</p> <p>Een groot deel van de voorgestelde wijzigingen betreft grenscorrecties. Met de intekening van deze percelen wijkt indiener af van de topografische grenzen. Landelijke afspraak is om bij de intekening van de percelen de topografische ondergrond (TOP10NL) te hanteren. De wijzigingen zijn in omvang gering, waardoor wij de topografische grenzen blijven hanteren. Deze voorstellen van de indiener worden niet overgenomen.</p> <p>2. De eerste locatie grenst aan een bestaand bosgebied. Het zijn de laatste percelen in dit gebied. Met de omzetting naar natuur wordt het gebied afgerond.</p> <p>Locatie twee en drie grenzen aan het Natura 2000-gebied Holtingerveld. Zoals indiener aangeeft wordt met de omzetting naar natuur het gebied afgerond. Daarnaast kan hiermee de lokale hydrologie verbeterd worden, wat ten goede komt van het Natura 2000-gebied.</p> <p>Wij gaan mee in het verzoek van indiener en voorzien alle aangedragen percelen met het beheertype N00.01 'Nog om te vormen naar natuur' op de ambitiekaart van het Natuurbeheerplan.</p>	<p>Aanpassen kaarten: beheertypen- en ambitiekaart</p>
--	---	--

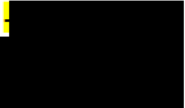
<p>Toelichting: Hier kan een mooie overgang vanuit het Holtingerveld gecreëerd worden. Op basis van bodemgesteldheid en geomorfologie van het gebied zijn er mogelijkheden voor het ontwikkelen van droge- en vochtige schraallanden. Herstel van de hydrologie is een van de voorwaarden. Tevens behoort herstel van de pingo ruïne tot de mogelijkheden. Hier geldt ook dat er verschillende natuurdoeltypes mogelijk zijn en grenst direct aan het bestaande NNN.</p> <p>HVT03 N 719</p> <p>Toelichting: Dit perceel maakt onderdeel uit van de verlegging van de Wapserveense bovenleiding. Het gebied zorgt na verlegging van een mooie overgang van het Holtingerveld naar het noorden toe. Hierdoor wordt het perceel geschikt voor diverse natuurdoeltypes. Op landschapsschaal liggen er kansen voor het ontwikkelen van overgangszones van droge- en vochtige heide en vennen naar droge- en vochtige schraallanden.</p> <p>3 Landschapselementen buiten het NNN Voor het Agrarisch natuurbeheer (ANLb), als onderdeel van het GLB, zijn landelijk de data van het Agrarisch Areaal Nederland (AAN-laag) geïntegreerd in de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). De (buiten)grenzen van natuurterreinen (natuur- en landschapsbeheertypen) zijn echter ingetekend op basis van de Top10NL kaart. Uit onderzoek is gebleken dat deze begrenzing nog niet ingetekend kan worden in het BGT. Gebruik van verschillende onderleggers bij de intekening leidt echter voor het ANLb tot overlap. Dit heeft veel foutmeldingen en extra uitvoeringslasten tot gevolg. Veelal betreft dit de kleine beheereenheden en landschapselementen die verspreid in het agrarisch gebied liggen. Om dit uitvoeringsprobleem tijdelijk op te lossen heeft u de keuze gemaakt om buiten het NNN de landschapstypen en kleine beheereenheden niet langer op te nemen op de beheertypen- en ambitiekaart in bijlage 1 en 2, met uitzondering van de natuur- en landschapstypen waar beheer wordt gecontinueerd. Om het complete beeld inclusief de landschapstypen en de natuur buiten NNN voor de toekomst in beeld te houden is de beheertypenkaart van het Natuurbeheerplan 2023 ter informatie als bijlage in voorliggend Natuurbeheerplan toegevoegd (bijlage 5).</p>	<p>De provincie gaat graag met indiener in gesprek over de beoogde natuurinrichting van de percelen.</p> <p>3. De ambitie van indiener om deze kleine (natuur) elementen ook op de kaarten van het Natuurbeheerplan te zetten wordt gewaardeerd. Echter heeft de provincie Drenthe met de actualisatie van het Natuurbeheerplan 2025 de lijn gekozen om buiten het NNN de landschapstypen en kleine beheereenheden niet langer op te nemen op de beheertypen- en ambitiekaart. De reden hiervoor is, zoals indiener zelf ook al aangeeft, dat de landelijke systematiek voorschrijft dat voor intekening van Agrarische natuurbeheer en de buitengrenzen van natuur- en landschapstypen verschillende onderleggers worden gebruikt. Dit leidt voor het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb) tot overlap met veel foutmeldingen en extra uitvoeringslasten tot gevolg. Om dit uitvoeringsprobleem op te lossen is de keuze gemaakt om buiten het NNN de landschapstypen en kleine beheereenheden niet langer op te nemen op de beheertypen- en ambitiekaart.</p> <p>Bovendien is vanwege ontoereikend budget voor natuurbeheer in het verleden al besloten de beheersubsidie voor nieuwe landschapselementen en kleine beheereenheden buiten het NNN niet open te stellen. Daarmee komen de elementen van indiener niet in aanmerking voor subsidie.</p>	
---	--	--

<p>In beginsel is omwille van de technische problemen hier als tijdelijke en pragmatische oplossing voor gekozen. Wij hechten er echter veel waarde aan om weer een goede en geactualiseerde beheertypen- en ambitiekaart te hebben waar alle Natuur- als Landschapstypen op staan vermeldt. We willen u dan ook vragen om de buiten het NNN liggende landschapstypen en kleine beheereenheden weer integraal op te nemen op de beheertypen- en ambitiekaart. Want voor het goed kunnen beheren van alle L- en N-typen in Drenthe is het belangrijk dat wij hier een beheervergoeding voor kunnen ontvangen.</p> <p>4 Ambitie voor N01.04 Zand- en kalklandschap Zowel in de huidige NBP-kaart (2026) als in de Ambitiekaart is het beheertype N01.04 Zand- en kalklandschap over grotere oppervlakten opgenomen in het Drents-Friese Wold (noordzijde Wapserveld) en in de Tempelstukken (beekdal van de Slokkert). Dit beheertype wordt gekenmerkt door grootschalige landschapsecologische processen, die worden gestuurd door natuurlijke dynamiek van grond- en oppervlaktewater, successie en de interactie tussen grote graasdieren, predatie en begrazing. Op dit moment, en naar verwachting ook in de (nabije) toekomst, worden de gebieden sterk door mensen beïnvloed, zowel qua abiotisch ingrijpen (bijvoorbeeld in de waterhuishouding) als beleidsmatig (waardoor natuurlijke plant/herbivoor/predator-interacties maar ten dele kunnen plaatsvinden). Wij ondersteunen de ambitie van de provincie Drenthe om de abiotische en biodiverse situatie die nodig is voor het beheertype N01.04 Zand- en kalklandschap te willen herstellen van harte. Maar we zijn van mening dat instandhouding van het beheertype N01.04 Zand- en kalklandschap op dit moment en in de nabije toekomst niet haalbaar is.</p> <p>5 Indexatie en actualisatie van de Standaardkostprijzen Voor de uitvoering van het noodzakelijke natuurbeheer is het essentieel dat Natuurmonumenten een vergoeding ontvangt die in lijn ligt met de daadwerkelijke kosten. We willen daarom van deze mogelijkheid gebruik maken om te benadrukken dat het essentieel is dat indexaties en evaluaties van de standaardkostprijs op een goede wijze in de huidige en toekomstige vergoedingen worden geëffectueerd en ook op alle onderdelen worden opengesteld. We willen u adviseren om hierover het gesprek te gaan/blijven met het Rijk.</p>	<p>4. Wij gaan graag met inspreker in gesprek om te bekijken wat nodig is om de ambitie N01.04 'Zand- en kalklandschap' in het Drents-Friese Wold te realiseren. Wij zijn het eens met indiener dat op dit moment het natuurbeheertype nog niet aanwezig is. De wijzigingen onder punt 1 bevatten ook een voorstel voor andere natuurbeheertypen voor het gedeelte dat is weergegeven als N01.04. Deze nemen wij over op de beheertypenkaart van het Natuurbeheerplan.</p> <p>5. Voor de provincie is het van belang dat eigenaren van bos- en natuurterreinen voldoende subsidie ontvangen om het natuurbeheer op een juiste wijze te kunnen uitvoeren. Tegelijk kan de provincie ook geen geld uitgeven wat zij niet heeft. Hiervoor hebben wij keuzes gemaakt waaronder het niet subsidiëren van landschapselementen buiten het NNN. Keuzes die wij liever niet hadden gemaakt, maar onvermijdbaar waren. De discussie rondom de vergoedingen van het natuurbeheer is een landelijke discussie. Zorgen om tekorten in het natuurbeheer, die de provincie deelt, worden meegenomen in de gesprekken met het Rijk.</p>	
10.		
Zienswijze	Reactie op zienswijze	Gevolgen

<p>Graag zouden we in het Natuurbeheerplan willen zien dat er overeenstemming is tussen onze wens om natuur te ontwikkelen binnen het bestemmingsplan landgoed De Kaamp en de ambitie vanuit het ontwerp Natuurbeheerplan 2027. Concreet betekent dit een aantal percelen de ambitie N00.02 Omvorming Kwaliteitsimpuls zouden moeten krijgen.</p> <p>Het bestemmingsplan laat de ambitie zien voor het ontwikkelen van natuur. Deze zou dan aanvullende natuur moeten opleveren aan de nog te ontwikkelen natuur aan de overzijde van de percelen aan de Wijsterseweg te Mantinge. Over de concrete te ontwikkelen natuur moeten we, als vervolg stap, nog nader onderzoek laten uitvoeren naar welk beheer op termijn het beste bij dit gebied past. Momenteel zijn de percelen ingericht met o.a. kruidenrijke akkers en wintervoedselveld. Hiermee wordt geen blijvende natuur ingericht terwijl het gebied wel de ambities heeft.</p> <p>Het Natuurnetwerk Nederland ondersteund de doelstelling natuur en zet op deze locatie in op versterking van een natuurfunctie. Wellicht dat we op termijn nog een verzoek gaan indienen om aanpalende percelen in het NNN op te laten nemen zodat er wat meer body gaat ontstaan.</p> <p>Concreet betekend dit dat de nummers van de kadastrale percelen [REDACTED] en [REDACTED] de ambitie N00.02 zouden moeten krijgen. Tot de tijd dat het gebied nog niet is ingericht, zal het gebied blijven leunen op agrarische natuur.</p>	<p>Indiener heeft destijds in samenspraak met de provincie het landgoed ontwikkeld. Afwisseling tussen bos, akker en/of grasland is één van de pluspunten van een landgoed.</p> <p>De ambitie van indiener om de resterende landbouwpercelen binnen het landgoed om te zetten naar natuur wordt gewaardeerd. Echter draagt de locatie niet direct bij aan een robuust natuursysteem. Hiermee voldoet het perceel niet aan de criteria die de provincie hanteert voor nieuwe natuur. Provincie gaat dan ook niet mee in het verzoek van indiener om dit perceel te begrenzen op de ambitiekaart met het natuurbeheertype N00.01 'Nog om te vormen naar natuur'.</p> <p>Indiener heeft aandacht voor de biodiversiteit door gebruik te maken van agrarisch natuurbeheer. Wij denken dat dit de ideale combinatie is voor het landgoed.</p>	<p>Geen gevolgen</p>
<p>11.</p>		
<p>Zienswijze</p>	<p>Reactie op zienswijze</p>	<p>Gevolgen</p>
<p>Onze woning ligt midden in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en in het beekdal en bergingsgebied van het Oude Diep, waar de Kaderrichtlijn Water (KRW) ook van toepassing is. Tevens ligt ons woonperceel in één van de vijf hotspotgebieden van het programma Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe (TLGD), en midden in het deelproject Zuidmaten van het Oude Diep, precies gelegen tussen de beek op slechts 15 tot 20 meter, en het ven/pingoruïne op 10 tot 15 meter afstand.</p> <p>In het ontwerpprogramma TLGD (waar wij op 24 maart 2026 een zienswijze voor hebben ingediend), wordt vermeld dat het TLGD in overeenstemming is met de Omgevingsvisie. Ook voor het ontwerp van de Omgevingsvisie is er door ons op 13 mei 2026 een zienswijze ingediend.</p>	<p>Het Natuurbeheerplan is onderdeel van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). Het Natuurbeheerplan geeft aan voor welke (agrarische) natuursubsidie kan worden aangevraagd. Het plan is daarmee van belang voor eigenaren van bos en natuurterreinen zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, landgoederen of particulieren, maar ook voor agrariërs die aan agrarische natuurbeheer willen doen.</p> <p>Op het voorblad van het Natuurbeheerplan staat uitdrukkelijk benoemd dat het plan enkel</p>	<p>Geen gevolgen</p>

<p>Voorts ligt onze woning midden in het zoekgebied met gestapelde doelen van het TLGD en het project Zuidmaten (dat in 2022 is opgestart), waarvan volgens de planning het voorlopig en definitief ontwerp en het aanvragen van vergunningen dit jaar (2026) zal plaatsvinden om vervolgens het project in 2027 uit te voeren.</p> <p>Het doel van dit deelproject is om water langer vast te houden, een natuurlijk systeem te creëren dat ervoor moet zorgen dat de kans op overstromingen buiten de natuurgebieden kleiner wordt. Wij wonen niet buiten het natuurgebied maar midden in het gebied. Tevens zal er een ondiepe meanderende moerasbeek worden ontwikkeld, waar o.a. gebufferd water aan de oppervlakte moet komen, huidige detailontwatering verwijderd zal worden en waar de beekoevers verhoogd zullen worden.</p> <p>Zoals in het Natuurbeheerplan (NBP) wordt beschreven geeft het Natuurbeheerplan uitvoering aan het Europese, rijks en provinciale natuur- en landschapsbeleid. Het gaat daarbij om bestaande natuurgebieden, gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt, landbouwgebieden en de Natura-2000 gebieden. Het plan is met name toegespitst op de internationale biodiversiteitsdoelen en de internationale water- en klimaatdoelen.</p> <p>Het Natuurbeheerplan beschrijft waar onder andere de ontwikkeling van natuur en water kan plaatsvinden. Daarbij geeft de Beheertypenkaart de huidige situatie aan en de Ambitiekaart de gewenste natuurontwikkeling.</p> <p>Voorts wordt in het Natuurbeheerplan de belangrijkste wijzigingen weergegeven zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Van een aantal natuurbeheerders hebben wij wijzigingen doorgekregen voor het Natuurbeheerplan 2027. Deze wijzigingen leiden tot het aanpassen van natuurbeheertypen op de beheertypenkaart en de ambitiekaart en in een enkel geval een verhoging of verlaging van het beheertype. - Voor de natuurgebieden binnen het NNN hebben wij de ambitiekaart geactualiseerd. Daarmee sluit de ambitiekaart beter aan op de natuurdoelen en ontwikkelingsmogelijkheden zoals beschreven in de omgevingsverordening. <p>In het Natuurbeheerplan zijn de natuurdoeltypen van de aangrenzende gronden aan ons woonperceel gewijzigd van Kruiden- en Faunarijk grasland naar Vochtige/Natte heide en Vochtig Hooiland. Daarbij willen wij opmerken dat Natuurdoeltype Kruiden- en Faunarijk grasland in natuurgebieden een tijdelijke fase kan zijn, als de benodigde abiotische omstandigheden voor schraallanden nog niet gerealiseerd kunnen worden. Daarnaast</p>	<p>kan en mag worden gebruikt als subsidiekader. Het Natuurbeheerplan moet dan ook nadrukkelijk niet beschouwd worden als een inrichtingsplan.</p> <p>Wij begrijpen dat u graag duidelijkheid wilt over de opgaven en eventuele gevolgen voor uw perceel. Zoals u aangeeft in uw zienswijze is het Oude diep in zijn algemeenheid een gebied waar diverse opgaven samenkomen gericht op een meer natuurlijk systeem. De natuurbeheertypen zoals opgenomen op de ambitiekaart sluiten hierbij aan.</p> <p>Zoals ook aangegeven in onze reactie op uw zienswijze op het TLGD geldt dat doelen, maatregelen en de mogelijke gevolgen in het gebiedsproces in afstemming met de diverse belanghebbenden zullen worden uitgewerkt. Hierbij is ook aandacht voor de effecten op de diverse functies in het gebied en hoe deze voorkomen of gemitigeerd kunnen worden.</p>	
---	---	--

<p>mogen Vochtig Hooiland en Natte Schraallanden jaarlijks overstroomd door oppervlaktewater.</p> <p>Deze natuurdoeltypen voor het gebied waar wij midden in wonen vereisen ook hoge grondwaterstanden en duiden op structurele vernatting wat onze leefomgeving aantast en ook muggenoverlast geeft. Daarbij komt nog dat bij deze natuurtypen karakteristieke faunasoorten horen die van groot belang zijn, zoals de adder en de levendbarende hagedis.</p> <p>Alles in ogenschouw nemende, het Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe, de Omgevingsvisie Horizon van Drenthe, het project Zuidmaten en nu ook nog het Natuurbeheerplan Drenthe 2027, willen wij onze zorgen kenbaar maken over de gevolgen voor onze woning en leefomgeving, waaronder schade en aantasting van onze leefomgeving en woongenot.</p> <p>Gezien de aard en functie van het gebied, ruimte voor water in de beekdalen, water, bodem en ondergrond sturend is, de wettelijke doelen, de natuurdoeltypen en de ligging van onze woning, lijkt bewoning moeilijk verenigbaar te zijn in het gebied.</p> <p>Wij begrijpen het belang van de opgaven en doelen, maar de doelen roepen tevens vragen op over de samenhang tussen de doelen en de gevolgen voor onze woning en directe leefomgeving. Wij vinden het van groot belang dat hierover meer duidelijkheid wordt gegeven over de beoogde situatie omtrent onze woning en bijbehorende perceel.</p> <p>Met bovenstaande punten hebben wij onze zorgen kenbaar gemaakt en verzoeken u rekening te houden met onze belangen. In ieder geval verzoeken wij u om gemotiveerd in te gaan op deze punten. Uiteraard zijn wij bereid om met u hierover in gesprek te gaan om de mogelijkheden te bespreken en zien wij uw reactie met belangstelling tegemoet.</p>		
12.	Bosgroep Noord-Oost Nederland	
Zienswijze	Reactie op zienswijze	Gevolgen
<p>De zienswijze omvat ca. 60 ha onderverdeeld bij verschillende leden van de Bosgroep. In het bijgevoegde/los toegemailede GIS-bestand is gewerkt vanuit het ontwerp NBP2027. Daarin zijn de volgende velden aangevuld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voorstel_BHT_NBP2027: het door ons voorgestelde Beheertype 	<p>De aangeleverde wijzigingen betreffen een actualisatie van het ontwerp NBP 2027. De wijzigingen worden overgenomen op de beheertypen- en ambitiekaart van het Natuurbeheerplan.</p>	<p>Aanpassen kaarten: beheertypen- en ambitiekaart</p>

<p>- Voorstel_toelichting: een toelichting op de wijziging (in de meeste gevallen betreft het een correctie van de intekening ten behoeve van een eerste SNL-aanvraag per 1-1-2027)</p>		
13.	Countus adviseurs	
<p>Zienswijze</p> <p>Namens onze cliënte gevestigd aan Broekhuizen 11, 7965 AA te Broekhuizen, dienen wij hierbij een zienswijze in ten aanzien van het ontwerp Natuurbeheerplan 2027 van de Provincie Drenthe.</p> <p>In het ontwerpplan worden percelen die eigendom zijn van indiener, aangemerkt als natuurgrond. Deze kwalificatie is onjuist en cliënte kan zich daar niet in vinden.</p> <p>De betreffende percelen zijn volledig in eigendom en in gebruik bij cliënte. Het betreft de volgende kadastraal aangeduide gronden:</p> <p></p> <p>Ter onderbouwing van het eigendom zijn de relevante kadastrale gegevens als bijlage bijgevoegd.</p> <p>Cliënte verricht het beheer van deze percelen en ontvangt hiervoor een vergoeding in het kader van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb), via het Agrarisch Natuurbeheer Drenthe (AND).</p> <p>Indien deze percelen worden aangemerkt als natuurgrond, met bijbehorend natuurtype, vallen zij buiten het aangewezen leefgebied, waardoor het voor deze percelen niet langer mogelijk is om ANLb-vergoedingen toe te kennen. Dit heeft directe financiële gevolgen voor cliënte.</p>	<p>Reactie op zienswijze</p> <p>De kadastrale percelen van indiener bevatten naast landbouw ook enkele bossingels. Deze bossingels staan met het natuurbeheertype N16.03 'Droog bos met productie' op de beheertypenkaart. Hierdoor is het niet mogelijk voor indiener om agrarisch natuurbeheer aan te vragen. Wij hebben op de beheertypen- en ambitiekaart het natuurtype N16.03 op de percelen van indiener afgehaald en ze aan het leefgebied dooradering toegevoegd.</p> <p>De bovengenoemd wijziging geeft indiener mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer</p>	<p>Gevolgen</p> <p>Aanpassen kaarten: beheertypen- en ambitiekaart</p>
14.		
<p>Zienswijze</p> <p>11.Concrete verzoeken aan Gedeputeerde Staten Op basis van het voorgaande verzoekt ondergetekende Gedeputeerde Staten om in de Nota van Antwoord op deze zienswijze, en in voorkomend geval in het definitief vast te stellen</p>	<p>Reactie op zienswijze</p> <p>Het Natuurbeheerplan is geen beleidsdocument of uitvoeringsstrategie van de provincie. Het Natuurbeheerplan is onderdeel van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL).</p>	<p>Gevolgen</p> <p>Geen gevolgen</p>

<p>Natuurbeheerplan Drenthe 2027, het volgende:</p> <p>— De status- en vrijwilligheidsparadox kenbaar oplossen. Uiteen te zetten hoe de in de Nota van Antwoord op het Natuurbeheerplan 2026 gehanteerde kwalificatie van het Natuurbeheerplan als enkel een kader voor subsidieverlening en als geen beleidsdocument of uitvoeringsstrategie zich verhoudt tot de feitelijke conditionerende werking van de aanduidingen op de beheertypen- en ambitiekaart via gebiedsprocessen, peilbesluiten, KRW-maatregelen en Natura 2000-beheerplannen, en op welke wijze het uitgangspunt van vrijwilligheid voor functieverandering juridisch wordt geborgd in een conditionerend kader.</p> <p>— Wijzigingen 2025-2026-2027 perceelspecifiek verantwoorden. Per perceel of perceelcluster van ondergetekende kenbaar te maken welke aanduiding op de beheertypenkaart en op de ambitiekaart in achtereenvolgens het Natuurbeheerplan 2025, 2026 en het ontwerp 2027 van toepassing was of wordt voorgesteld, en op welke gronden van overweging deze wijzigingen berusten.</p> <p>— De aanduidingen in de beekdalsystemen waarin gronden van ondergetekende liggen heroverwogen. De aanduidingen op de beheertypen- en ambitiekaart in het stroomgebied van het Nieuwe Drostendiep en in de overige beekdalsystemen waarin gronden van ondergetekende zijn gelegen (Vledder Aa, Wapserveense Aa, Ruiner Aa, Oude Diep en Reestdal), voor zover deze in materiële zin doorwerken op de gebruiks- en eigendomssituatie van ondergetekende, te heroverwogen totdat per stroomgebied een perceelspecifieke ecologische, hydrologische en bodemkundige onderbouwing beschikbaar is. Kenbaar te maken op welke wijze in vervolgbesluitvorming op grond van deze aanduidingen wordt gewaarborgd dat een perceelspecifieke beoordeling van hydrologische gevolgen op aangrenzende agrarische gronden plaatsvindt voorafgaand aan onomkeerbare maatregelen, in lijn met de motiveringslast die door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in haar uitspraak van 29 april 2026 (ECLI:NL:RVS:2026:2438) is geformuleerd.</p> <p>— De Drostendiep-uitspraak van de Afdeling van 29 april 2026 verdisconteren. Kenbaar te maken op welke wijze de aanduidingen op de gronden van ondergetekende in het stroomgebied Nieuwe Drostendiep, en de daarop voortbouwende uitvoeringsinstrumenten, voldoen aan de in de uitspraak van de Afdeling van 29 april 2026 (ECLI:NL:RVS:2026:2438) geformuleerde motiveringslast — en in het bijzonder aan het door de Afdeling vastgestelde uitgangspunt dat een aanname op modelniveau van</p>	<p>Het Natuurbeheerplan geeft aan voor welke (agrarische) natuursubsidie kan worden aangevraagd. Het plan is daarmee van belang voor eigenaren van bos en natuurterreinen zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, landgoederen of particulieren, maar ook voor agrariërs die aan agrarische natuurbeheer willen doen.</p> <p>Eigenaren van bos en natuurterreinen, alsmede boerenbedrijven, kunnen zelf kiezen of zij subsidie willen (laten) aanvragen. Daarbij betekent de aanduiding op de ambitiekaart als N00.01 dat indiener subsidie kan aanvragen om het perceel om te vormen naar natuur. Indiener is niet verplicht om het perceel om te vormen naar natuur.</p> <p>Percelen zijn door de provincie aangeduid als N00.01 met als doel ontwikkeling van een robuust en samenhangend natuurnetwerk. Ook zijn percelen als dusdanig aangeduid om aangrenzende natuurgebieden (hydrologisch) beter te kunnen laten functioneren. Dit is de reden dat deze percelen al jaren lang op de ambitiekaart staat aangeduid met het beheertype N00.01 'Nog om te vormen naar natuur'. De door indiener aangevoerde argumenten leiden niet tot aanpassing van de ambitiekaart.</p> <p>De aanduiding van de percelen in de beekdalsystemen waar indiener op doelt zijn passend bij de landschappelijke positie van deze percelen. Zoals indiener aangeeft zijn deze gelegen in beekdalen. Hier is sprake van</p>	
--	---	--

<p>beperkte vernatting door deskundigenonderzoek significant kan worden weerlegd, dat de motiveringslast op het bovenliggende besluit blijft rusten en niet kan worden afgeschoven naar latere uitvoeringsinstrumenten, en dat de gevolgen per gewas (gras, maïs, aardappelen en andere) kenbaar moeten worden beoordeeld.</p> <p>De cumulatieve hydrologische beoordeling op systeemniveau verrichten. Op welk niveau, en met welke methode, de cumulatieve hydrologische effecten van gelijktijdige maatregelen in de Vledder Aa, de Wapserveense Aa, de Ruiner Aa, het Oude Diep, het Reestdal, het stroomgebied Nieuwe Drostendiep en de Natura 2000-gebieden Dwingelderveld en Holtingerveld op gronden van ondergetekende integraal en kenbaar worden beoordeeld, voorafgaand aan de strategische verankering van de daarop voortbouwende beheertypen en ambitietypen in het Natuurbeheerplan 2027.</p> <p>— De kennislacune voor de Ruiner Aa kenbaar adresseren. Te bevestigen dat de in correspondentie van uw college van 17 november 2025 en in het gesprek van 16 maart 2026 erkende kennislacune ten aanzien van de hydrologische werking van het beekdal Ruiner Aa, en het ontbreken van concrete grondwatermeetgegevens, in de definitieve aanduidingen op de gronden van ondergetekende in dit beekdal kenbaar wordt verwerkt, en dat de definitieve aanduiding voor deze gronden niet wordt vastgesteld voordat de aangekondigde LESA is voltooid en haar uitkomsten kenbaar zijn verwerkt.</p> <p>De kennislacune voor het Holtingerveld kenbaar adresseren. Te bevestigen dat de in het ontwerp Natura 2000-beheerplan Holtingerveld door uw college zelferkende kennislacunes</p> <p>— onder meer ten aanzien van de werking van schijngrondwaterspiegels, de niet-significante bijdrage van de drinkwaterwinning Havelterberg en de niet kenbaar verwerkte LESA voor het noordelijk deel — in de definitieve aanduidingen op de gronden van ondergetekende in en rond het Holtingerveld kenbaar worden verwerkt.</p> <p>— Het vrijwilligheidsbeginsel onverkort respecteren. Te bevestigen dat het vrijwilligheidsbeginsel zoals dat bij de aanwijzing van het Natura 2000-gebied Dwingelderveld is vastgelegd, materieel onverkort van toepassing blijft op gronden van ondergetekende buiten Natura 2000, en dat dit beginsel niet via de aanduidingen op de ambitiekaart van het Natuurbeheerplan, in samenhang met hydrologische maatregelen van het waterschap of met gebiedsprocessen onder de Transitie Landelijk Gebied Drenthe, materieel wordt uitgehold.</p> <p>— De systematiek van de N00.01-aanduiding op de ambitiekaart kenbaar maken. Te bevestigen dat het door uw college consequent gehanteerde uitgangspunt — dat het</p>	<p>vochtige en natte terreincondities. Op basis van kennis van het Drentse bodem- en watersysteem en ervaringen met inrichting van andere delen van deze beekdalen of vergelijkbare beekdalen elders in Drenthe zijn de ambitietypen benoemd.</p> <p>Zoals aangegeven is het Natuurbeheerplan een subsidie instrument, en nadrukkelijk geen uitvoeringsplan. Indien een grondeigenaar aangeeft mee te willen werken aan de omvorming naar natuur geldt dat doelen, maatregelen en de mogelijke gevolgen in afstemming met de diverse belanghebbenden zullen worden uitgewerkt. Hierbij is dan ook aandacht voor de effecten op de diverse functies buiten het gebied en hoe deze voorkomen of gemitigeerd kunnen worden. Dit geldt ook voor het beekdal van de Ruiner Aa en de gronden rond het Holtingerveld.</p>	
---	--	--

<p>Natuurbeheerplan een kader voor subsidieverlening is en dat de aanduiding N00.01 Nog om te vormen naar natuur uitsluitend dient ter aanduiding van percelen waarvoor subsidie functieverandering kan worden aangevraagd — meebrengt dat een N00.01- aanduiding geen zelfstandige functie buiten subsidieverlening heeft en daarmee geen materiële rechtvaardiging kent voor handhaving wanneer de eigenaar van het betreffende perceel kenbaar maakt geen aanspraak te maken op deze subsidie. Te bevestigen voorts dat uw college bereid is op verzoek van een grondeigenaar die in die zin verklaart, de aanduiding N00.01 te verwijderen, dan wel — indien uw college meent dat de aanduiding ook andere doelen dient — kenbaar te maken welke doelen dat zijn en op welke rechtsgrond uw college die andere doelen op de ambitiekaart kan vastleggen.</p> <p>Ondergetekende behoudt zich op dit punt uitdrukkelijk haar rechten voor en zal haar positie ten aanzien van eventuele individuele verklaringen voor haar eigen percelen bepalen na ontvangst van uw reactie op deze zienswijze.</p> <p>De procedure tot verwijdering van een N00.01-aanduiding op verzoek van de grondeigenaar vastleggen. In het verlengde van het voorgaande verzoek: te bevestigen dat een grondeigenaar het recht heeft om uw college schriftelijk te verzoeken de N00.01-aanduiding op zijn of haar percelen op de ambitiekaart van het Natuurbeheerplan te verwijderen, indien deze eigenaar kenbaar maakt geen aanspraak te maken op de subsidie functieverandering of de overige aan de aanduiding N00.01 gekoppelde subsidies. Te bevestigen voorts dat uw college, na ontvangst van een dergelijk verzoek, binnen een redelijke termijn schriftelijk reageert met ofwel een toezegging tot verwijdering bij de eerstvolgende vaststelling van het Natuurbeheerplan, ofwel een gemotiveerde weigering waarin uw college kenbaar maakt welke andere doelen de aanduiding op de specifieke percelen dient en op welke rechtsgrond die andere doelen op de ambitiekaart kunnen worden vastgelegd. Ondergetekende behoudt zich uitdrukkelijk haar rechten voor om op een later moment, na kennisneming van uw reactie op deze zienswijze, voor individuele percelen een dergelijk verwijderingsverzoek in te dienen, en behoudt zich tevens haar rechten voor ten aanzien van het bestreden besluit indien zou blijken dat een dergelijk verwijderingsrecht door uw college niet wordt erkend.</p> <p>De waardedrukkende werking en fiscale doorwerking kenbaar erkennen. Te erkennen dat aanduidingen op de beheertypen- en ambitiekaart van het Natuurbeheerplan — ook indien door uw college als enkel subsidievoorwaardelijk gekwalificeerd — een feitelijk waardedrukkend effect op de getroffen gronden hebben dat zich manifesteert in de marktwaarde, in de financierbaarheid, in de fiscale waardering (wOz, JB, Successie) en in de pachtprijsvaststelling, en kenbaar te maken hoe in de afweging onder artikel 3:2 en 3:4 Awb met deze afgeleide effecten rekening is gehouden.</p>		
--	--	--

— Het schadevergoedingsregime kenbaar maken. Uiteen te zetten op welke wijze het schadevergoedingsregime van artikel 15.1 Omgevingswet — voor zover daaraan in vervolgbesluitvorming aanspraak kan worden ontleend — zich verhoudt tot de cumulatieve werking van Natuurbeheerplan-aanduidingen, peilbesluiten, KRW-maatregelen en andere op de gronden van ondergetekende voortbouwende instrumenten, en welke procedurele waarborgen voor grondeigenaren daarbij gelden.

— De positie van grondgebruikers in vervolgbesluitvorming kenbaar adresseren. Kenbaar te maken op welke wijze in de afweging onder artikel 3:2 en 3:4 Awb rekening is gehouden met de positie van grondgebruikers in het algemeen op door aanduidingen geraakte gronden, en op welke wijze in vervolgbesluitvorming wordt gewaarborgd dat — naast de eigenaren — ook andere belanghebbenden in de zin van artikel 1:2 Awb kenbaar worden betrokken bij maatregelen die de gebruiks- en eigendomssituatie materieel raken.

— De positie van de verpachter procedureel borgen bij subsidie- en beheerovereenkomsten. Te bevestigen dat de provincie en haar uitvoeringpartners — waaronder Prolander, B1J12, RVO in haar rol als uitvoerder van het Subsiestelsel Natuur en Landschap, alsmede agrarische collectieven en terreinbeherende organisaties die in opdracht of met subsidie van de provincie werkzaam zijn — bij het aangaan van subsidie-, beheer- of ruilovereenkomsten met grondgebruikers voorafgaand zullen verifiëren of de grondgebruiker over de civielrechtelijke bevoegdheid beschikt om de betreffende overeenkomst rechtsgeldig aan te gaan, en in het bijzonder of een pachtverhouding op de grond rust en of de pachter onder de toepasselijke pachtovereenkomst gehouden is om voorafgaand schriftelijke toestemming van de verpachter te verkrijgen. Te bevestigen dat bij ontbreken van dergelijke toestemming geen subsidie wordt verleend en geen beheer of ruilovereenkomst tot stand komt. Te bevestigen dat deze verificatieverplichting niet alleen op de provincie zelf rust, maar tevens contractueel of door middel van uitvoeringsafspraken wordt doorgelegd naar de uitvoeringpartners.

Op perceelsniveau alsnog overleg voeren. Te bevestigen dat in het vervolgtraject naar de definitieve vaststelling van het Natuurbeheerplan 2027, en in de daarop voortbouwende uitvoeringsinstrumenten, alsnog op perceelsniveau overleg met ondergetekende zal plaatsvinden, en dat de uitkomsten van dat overleg in de definitieve aanduidingen op de beheertypen- en ambitiekaart kenbaar worden verwerkt.

<p>— De zienswijze op de omgevingsvisie en de daarbij behorende verzoeken als ingelast beschouwen. De op 21 mei 2026 door ondergetekende ingediende zienswijze op de ontwerp-Omgevingsvisie Drenthe Horizon van Drenthe — en de daarin geformuleerde concrete verzoeken — in samenhang met deze zienswijze te beoordelen, en in de Nota van Antwoord op deze zienswijze kenbaar te maken op welke wijze de op visieniveau geformuleerde verzoeken zich verhouden tot de op uitvoeringsniveau in deze zienswijze geformuleerde verzoeken.</p>		
<p>15.</p>	<p>Staatsbosbeheer</p>	
<p>Zienswijze</p>	<p>Reactie op zienswijze</p>	<p>Gevolgen</p>
<p>Staatsbosbeheer waardeert uw inspanningen om in het afgelopen jaar zowel een Natuurbeheerplan als een bijbehorende nieuwe Ambitiekaart voor Drenthe op te stellen voor het jaar 2027.</p> <p>In de aanloop hiernaar toe zijn de terreinbeheerders zeer actief betrokken en hebben hiervoor meermaals constructief input kunnen aanleveren, zo ook Staatsbosbeheer bij e-mail van 20 februari 2026.</p> <p>Staatsbosbeheer constateert dat ten aanzien van de ambitiekaart wel aandacht is besteed aan de voorstellen vanuit Staatsbosbeheer, maar op de kaart nog altijd provinciale ambities zijn blijven staan die conflicteren met de al door Staatsbosbeheer, in afstemming met en financiering door de provincie, gerealiseerde natuurdoeltypen en -waarden. Dit betekent dat natuurtypen onjuist zijn aangeduid op de kaart. Dit is onzorgvuldig.</p> <p>Enkele voorbeelden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het niet verwerken van nieuw gerealiseerd bos (bijvoorbeeld locatie Nationale Boomplantdag 2024 locatie Bovenveen); - Natuurbos dat nu wordt aangegeven met de ambitie productiebos; - Niet realistisch of wenselijke duidingen van vennen en heidetypen (bijvoorbeeld het al decennia lang bekende en gewaardeerde heidehoogveentje Poort 2 in het Dwingelderveld, dat nu met de ambitie droge heide op de kaart verschijnt) - De laatste groeiplaats van de Spaanse Ruiter in het bekensysteem van de Kop van Drenthe, in het Broekland, staat in plaats van het aanwezige nat schraalland nu als vochtig hooiland op de kaart. - De opname van uitsparingen van vennen en zandverstuivingen in het Natuurlijk Zandlandschap. Dit doet geen recht aan het type grootschalig dynamische landschap dat juist ruimte biedt aan veranderingen in tijd en plaats. 	<p>De zienswijze gaf aanleiding om in gesprek te gaan met indiener. Tijdens dit gesprek heeft indiener de zienswijze verder toegelicht.</p> <p>Op de ambitiekaart van het Natuurbeheerplan geeft de provincie aan waar zij naartoe wil met de Drentse natuur. Hierbij kunnen we twee onderdelen onderscheiden. Als eerste geeft de provincie aan waar zij nieuwe natuur wil gaan ontwikkelen. Met het beheertype N00.01 'Nog om te vormen naar natuur' worden de percelen aangegeven welke onderdeel zijn van de natuuropgave. De tweede mogelijkheid is kwaliteitsimpuls. Wanneer de provincie een hogere beheertype nastreeft dan het huidige beheertype, kan de eigenaar via de Subsidieregeling kwaliteitsimpuls natuur en landschap (SKNL) maatregelen nemen om het beheertype geschikt te maken voor het hogere beheertype.</p> <p>De ambitie van de provincie hoeft niet overeen te komen met de eigenaar van het natuurgebied. De provincie kijkt op Drentse schaal naar de natuur en kan andere accenten zetten als een eigenaar die toch vaak naar het eigendom kijkt. Om te voorkomen dat accenten</p>	<p>Aanpassen kaarten: beheertypen- en ambitiekaart</p>

<p>Daarnaast staan in een aantal projectgebieden andere ambities aangegeven dan die in de gebiedsprocessen worden aangehouden op de provinciale projectkaarten, zoals in de Geeserstream en rond Bargerveen.</p> <p>Voor de beheertypenkaart 2027 heeft Staatsbosbeheer eveneens verbeteringen of actualisaties voorgesteld in de kaart, in verband met onjuiste aanduidingen. Deze verbeteringen liggen vaak in dezelfde lijn als de voorgestelde verbeteringen voor de ambitiekaart, met name op het vlak van onjuiste aanduiding bostypen. Ook dit is onzorgvuldig.</p> <p>We constateren dat er ondanks onze verbetervoorstellen er natuurtypen, om onbekende reden, typen onjuist zijn vastgesteld. Hierdoor is het voor Staatsbosbeheer niet te overzien in hoeverre het natuurbeheerplan juist is; dit vraagt om uitgebreid onderzoek aan de hand van de feitelijke situatie. Het belang van Staatsbosbeheer is om de situatie die buiten aanwezig is correct op de kaart vast te stellen, omdat ons natuur- en landschapsbeheer hierop is gericht en ook de subsidiëring. Dit concept-natuurbeheerplan kan dan ook niet als basis dienen voor subsidieaanvragen op grond van de SVNL.</p> <p>Om te komen tot een kwalitatief natuurbeheerplan verzoek ik u om de begrenzings en aanduidingen van natuurtypen, conform de feitelijke situatie en volgens de beschrijving in de index SNL vast te stellen, zodat daarover geen misverstand kan bestaan. Graag zien wij, zoals eerder verzocht, een processtap waarin zorgvuldig de verschillende inzichten wordt besproken en vastgelegd. Tijdens of voorafgaand aan het gesprek kunnen wij zoals gebruikelijk ambtelijk de analyse delen van de verschillen in interpretatie of bevinding. Staatsbosbeheer verwacht van de provincie dat het definitieve natuurbeheerplan de juiste kwalificaties bevat, daarvoor eigen onderzoek doet, en bij essentiële verschillen van inzicht vooraf in overleg treedt met Staatsbosbeheer.</p> <p>Wel ben ik verheugd om te zien dat aanwezige habitattypen buiten NNN nog steeds in stand zijn gebleven op de kaart. Dit is in lijn met de landelijke ambities om te komen tot een robuust natuurnetwerk. Uw concept Natuurbeheerplan vermeldt hierover: "Ontwikkeling robuust NNN inclusief Natura 2000-gebieden. Het NNN moet een robuuste ruggengraat van de natuur in Nederland zijn. Dat gaat gebeuren door het NNN te vergroten, te verbeteren en belangrijke natuurlijke verbindingen te realiseren tussen natuurgebieden onderling en tussen natuurgebieden en hun omgeving."</p>	<p>van de provincie directe financiële gevolgen hebben voor natuurbeheer, zetten wij op de beheertypenkaart de aanwezige natuurbeheertypen. Deze natuur kan dus hoger zijn dan de provinciale ambitie.</p> <p>De actualisatie van de ambitiekaart was een intensief traject waarbij de provincie heeft getracht zoveel mogelijk opmerkingen van terreineigenaren mee te nemen. Jaarlijks actualiseren wij het Natuurbeheerplan. De beheertypen- en ambitiekaart zijn daarmee niet in beton gegoten. Wij hebben de grootste aandachtspunten van de indiener meegenomen. Richting de volgende actualisatie gaan wij in gesprek met indiener om de ambitiekaart verder aan te scherpen.</p> <p>De aangeleverde wijzigingen voor de beheertypenkaart van het Natuurbeheerplan 2027 zijn inderdaad niet doorgevoerd. De aangeleverde wijzigingen betreffen grotendeels een actualisatie van het ontwerp NBP 2027. Het opnemen van landschapselementen buiten het NNN, houtwallen (landschapsbeheertype L01.02 Houtwal) in bossen en het voorstel van het beheertype N17.03 'Park- en stinzenbos' gaat de provincie niet in mee. De overige wijzigingen worden overgenomen. Indiener had inderdaad mogen verwachten dat de wijzigingen waren doorgevoerd.</p> <p>De ambitie van indiener om deze kleine (natuur) elementen ook op de kaarten van het Natuurbeheerplan te zetten wordt gewaardeerd. Echter heeft de provincie Drenthe met de</p>	
--	---	--

<p>Juist hierom begrijp ik niet waarom landschapstypen buiten het NNN van de natuurbeheertypenkaart zijn verwijderd, al vanaf 2025, omwille van “technische redenen”. Deze landschapselementen zijn nu blijvend buiten de kaart gehouden, maar zijn ook niet op een andere wijze per element geborgd. Zo ontberen ze als specifiek element uw waardering en bescherming (alleen generiek via de Wezenlijke Kenmerken en Waarden van Drenthe) en vallen voor Staatsbosbeheer geheel buiten elke regeling voor vergoeding van de duurzame instandhouding.</p> <p>Dit beleid kan ook juridische consequenties hebben zodra sprake is van habitattypes in het kader van de natuur- en herstelverordening (zowel binnen als buiten N2000). De betreffende landschapselementen waarborgen bijzondere biodiversiteit, genetisch bronmateriaal en zijn cultuurhistorisch vaak waardevolle elementen die bijdragen aan de kenmerkende kwaliteit van het Drentse landschap en de groene dooradering. Zonder regelmatig onderhoud verliezen landschapselementen zoals houtwallen en singels aan kwaliteit en kunnen (verkeers-) gevaarlijke situaties ontstaan.</p> <p>Het is een grote contradictie als de provincie straks inzet op de aanleg van nieuwe elementen binnen het ANLB, maar voor deze bestaande elementen geen borging verzorgt. Ik ga graag met u in overleg over een oplossing hiervoor, hetzij binnen het programma Groenblauwe Dooradering, hetzij via een andere route.</p> <p>Mede in dat licht merk ik hierbij nogmaals op dat het openstellingsbesluit van de SNL-subsidies in Drenthe is gebaseerd op de huidige (oude) standaardkostprijzen en een beperking bevat in de beheertypen (zoals het uitsluiten van vergoeding van beheer van lanen). Terreinbeheerders worden daardoor niet in staat gesteld al het beheer te doen dat noodzakelijk is voor de instandhouding van de natuur- en landschapsbeheertypen. Bij de vaststelling van de nieuwe standaardkostprijzen voor het beheer van de SNL-natuurbeheertypen door de BAC LG op 26 juni 2025, is ook vastgesteld dat meer beheer noodzakelijk is voor instandhouding van de typen dan wat wordt vergoed met de huidige standaardkostprijzen.</p> <p>In feite komt de huidige werkwijze neer op een bezuiniging, wat zijn weerslag heeft op de effectiviteit van de subsidie. Staatsbosbeheer vertrouwt erop dat u zich blijft inspannen naar voldoende financiering van het natuurbeheer zoals volgt uit de ambities in het Natuurbeheerplan. Staatsbosbeheer blijft zich inspannen om de afgesproken natuurdoelen</p>	<p>actualisatie van het Natuurbeheerplan 2025 de lijn gekozen om buiten het NNN de landschapstypen en kleine beheereenheden niet langer op te nemen op de beheertypen- en ambitiekaart. De reden hiervoor is, zoals indiener zelf ook al aangeeft, dat de landelijke systematiek voorschrijft dat voor intekening van Agrarische natuurbeheer en de buitengrenzen van natuur- en landschapstypen verschillende onderleggers worden gebruikt. Dit leidt voor het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLB) tot overlap met veel foutmeldingen en extra uitvoeringslasten tot gevolg. Om dit uitvoeringsprobleem op te lossen is de keuze gemaakt om buiten het NNN de landschapstypen en kleine beheereenheden niet langer op te nemen op de beheertypen- en ambitiekaart.</p> <p>Bovendien is vanwege ontoereikend budget voor natuurbeheer in het verleden al besloten de beheersubsidie voor nieuwe landschapselementen en kleine beheereenheden buiten het NNN niet open te stellen. Daarmee komen de elementen van indiener niet in aanmerking voor subsidie.</p> <p>Voor de provincie is het van belang dat eigenaren van bos- en natuurterreinen voldoende subsidie ontvangen om het natuurbeheer op een juiste wijze te kunnen uitvoeren. Tegelijk kan de provincie ook geen geld uitgeven wat zij niet heeft. Hiervoor hebben wij keuzes gemaakt waaronder het niet subsidiëren van landschapselementen buiten het NNN. Keuzes die wij liever niet hadden</p>	
---	---	--

<p>te realiseren en duurzaam te beheren, maar zullen vooralsnog binnen de financiële beperkingen keuzes moeten maken. Hierin staat natuurbeheer altijd centraal.</p>	<p>gemaakt, maar onvermijdbaar waren. De discussie rondom de vergoedingen van het natuurbeheer is een landelijke discussie. Zorgen om tekorten in het natuurbeheer, die de provincie deelt, worden meegenomen in de gesprekken met het Rijk.</p>	
<p>16.</p>	<p>Agrarische Natuur Drenthe</p>	
<p>Zienswijze</p>	<p>Reactie op zienswijze</p>	<p>Gevolgen</p>
<p>Agrarische Natuur Drenthe (AND) dient hierbij haar zienswijze in op de het Ontwerp Natuurbeheerplan Drenthe versie 2027. AND heeft als uitvoerder van het stelsel Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer een stevige basis in de Drentse agrarische sector. We zijn een snelgroeiende cooperatieve vereniging met ruim 730 leden. De animo voor deelname in Drenthe is groot. Er is een sterke actuele behoefte aan voldoende ANLb-budget, langjarige zekerheid en de provincie-brede mogelijkheid -voor iedere agrarische ondernemer- om mee te kunnen doen. Agrarisch natuurbeheer heeft zich in Drenthe onomkeerbaar ontwikkeld tot een serieus agrarisch bedrijfsonderdeel. Vanuit onze dagelijks contacten met agrarische ondernemers willen wij u meegeven dat "het samengaan van natuur en landbouw in Drenthe, zonder brede inzet van ANLb, een niet haalbare provinciale opgave is".</p> <p>Alle agrarische ondernemers willen nu perspectief. Er is veel onrust over de agrarische toekomst. Integrale provinciale antwoorden zijn nodig en urgent. Daarvoor dient het Natuurbeheerplan o.i. versneld doorontwikkeld te worden richting volwaardige bouwsteen van integraal omgevingsbeleid. In het agrarisch cultuurlandschap ligt wat ons betreft de maatschappelijke beleidsopgave. De afgelopen jaren heeft AND geconstateerd dat de beperkingen van de huidige opzet/werking van het Natuurbeheerplan steeds meer zichtbaar worden. We merken aan de keukentafel dat er een grote kloof is tussen beleid en de praktijk.</p> <p>Nieuwe denklijnen over prioritaire ANLb gebieden, ruimtelijke mismatch met TLGD-hotspot zones, stagnerend Drents ANLb budget, stagnerende IPO besluitvorming en onvoldoende bestending van pilot- en experimentprojecten vormen uitvoeringsblokkades. De kaartlaag ambitie natuur heeft directe negatieve gevolgen voor de eigenaar/gebruiker en sluit ANLb uit, waardoor het subsidiabele oppervlak afneemt.</p>	<p>We herkennen het beeld dat u schetst van de grote betrokkenheid van agrariërs en de groeiende rol van agrarisch natuurbeheer in Drenthe. We zien ook de behoefte aan perspectief en duidelijkheid in een tijd waarin veel op de sector afkomt.</p> <p>1. Wij zien het ANLb als een belangrijk onderdeel van de natuuropgave. Er liggen daarom voor het Agrarisch Natuurbeheer in Drenthe veel kansen. Er ligt bestuurlijk nadrukkelijk een ambitie voor uitbreiding van het Agrarisch Natuurbeheer. We zetten ons dan ook richting het Rijk in voor extra middelen. Binnen het SNL wordt ANLb ingezet voor de agrarische natuuropgave. Het Rijk wil de komende jaren structureel extra middelen beschikbaar stellen voor Agrarisch Natuurbeheer. De landelijke ontwikkelingen en kaders, zoals de actualisatie van het doelenkader ANLb en extra instrumenten ten behoeve van het agrarisch Natuurbeheer, zullen richting geven. Deze ontwikkeling zal stapsgewijs plaatsvinden.</p>	<p>Geen gevolgen</p>

<p>Wij wijzen u op de volgende verbeterpunten: 1. Stop uitsluiting van huidig en toekomstig ANLb-beheer in de kaartlaag ambitie natuur; 2. Erken ANLb als volwaardige invulling van de natuuropgave; 3. Borg agrarisch landgebruik blijvend in natuur- en ambitienatuurgebieden, overgangsgebieden, beekdalen en veengronden; 4. Stop verdere inperking van subsidiabele ANLb-oppervlakte; 5. Neem adviezen van Commissie Osinga als vertrekpunt.</p>	<p>2. Wij begrijpen uw punt over de inzet van agrarisch natuurbeheer binnen de NNN-ontwikkelopgave. Deze gebieden (beheertype N00.01) zijn door de provincie aangewezen om op termijn te ontwikkelen naar natuur. Agrarisch natuurbeheer op deze percelen is beleidsmatig ongewenst, omdat in deze gebieden functiewijziging naar natuur d.m.v. particulier natuurbeheer of verwerving gewenst is.</p> <p>Omvorming van landbouwgrond naar natuur door middel van particulier beheer kan door eigenaren van landbouwgrond, dus ook agrariërs, worden uitgevoerd en beheerd. De begrenzing als N00.01 leidt niet tot een verplichting tot omvorming. Vrijwilligheid is het uitgangspunt. Het blijft mogelijk de gronden landbouwkundig te gebruiken als er niet wordt gekozen voor omvorming.</p> <p>De begrenzing nieuwe natuur (NNN-ontwikkelopgave) komt voort uit het decentralisatieakkoord en het Natuurpact, waarbij de opdracht vanuit het Rijk aan de provincie is om een quotum nieuwe natuur te realiseren.</p> <p>De mogelijkheid om binnen beheertype N00.01 agrarische beheerovereenkomsten te sluiten (overgangsbeheer) is daarom sinds 2009 niet meer opengesteld.</p> <p>3. De begrenzing nieuwe natuur (NNN-ontwikkelopgave) komt voort uit het decentralisatieakkoord en het Natuurpact,</p>	
---	--	--

	<p>waarbij de opdracht vanuit het Rijk aan de provincie is om een quotum nieuwe natuur te realiseren. Er is in het kader van het NBP 2027 geen specifiek beleid voor overgangsgebieden, beekdalen en veengronden waarvoor het subsidie-instrumentarium SNL kan worden aangepast of ingezet. Het Natuurbeheerplan is vooral bedoeld als basis voor subsidies en uitvoering van bestaand beleid.</p> <p>4. Het ANLb is een instrument dat breed inzetbaar is in het landelijk gebied. De beschikbare middelen die we hiervoor toebedeeld krijgen vanuit het Rijk zijn daarvoor de basis. Aan de aanvullende middelen die het Rijk beschikbaar stelt is de voorwaarde verbonden dat deze worden ingezet in prioritaire gebieden (contourenbrief ANB, tweede kamer, 33576-460). Voor de inzet van de middelen in 2027 is door Rijk en Provincies de Leidraad inzet ANLb groeimiddelen 2027 ontwikkeld. Binnen deze landelijke afspraken zoeken wij actief naar ruimte om ANLb zo goed mogelijk in te zetten in Drenthe, in overleg met gebiedspartners zoals AND. Daarover zijn wij in gesprek met AND en andere partners om dit zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de praktijk.</p> <p>5. De uitkomsten van de commissie Osinga hebben betrekking op verdeling van de extra ANB middelen over de provincies. Vervolgens zullen deze doorwerken in de</p>	
--	--	--

		openstellingsbesluiten van de provincies. Landelijk zullen afspraken worden gemaakt over mogelijke bredere inzet van deze middelen.	
17.			
Zienswijze	Reactie op zienswijze	Gevolgen	
<p>De visie van indiener is dat het akkerland in Klein Zwitserland akkerland blijft. Het ambitieplan dat er natuur van wil maken past niet in het bouwplan van indiener. Indiener maakt ernstig bezwaar tegen de aanduiding 'nieuwe natuur' van het akkerland van indiener in Klein Zwitersland in Zuidwolde. Dochter pacht dit land van indiener. Dit land past uitstekend in haar bouwplan van aardappelen, bieten, mais.</p> <p>Dochter is ook tegen natuur op dit land. In de toekomst als het landbouwbeleid nog gaat veranderen zal indiener nog land erbij moeten zelfs. Ook met het oog op onze voedselvoorziening voor een steeds groter aantal mensen is meer natuur niet aanvaardbaar.</p> <p>Zou u deze aanduiding kunnen veranderen, aangezien wij toch hier geen natuur van willen maken.</p>	<p>Indiener heeft in het verleden al eerder een zienswijze ingediend, destijds voor het (Ontwerp-)Natuurbeheerplan 2021 en 2026.</p> <p>Het perceel van indiener ligt midden in het bos met aan de noordzijde nog een vochtigheidsterrein. Het huidige gebruik heeft negatieve effecten op de omliggende natuur. Dit is de reden dat dit perceel al jarenlang op de ambitiekaart staat aangeduid met het beheertype N00.01 'Nog om te vormen naar natuur'. Vrijwilligheid is het uitgangspunt bij de realisatie van de natuuropgave. Met de omvorming kunnen knelpunten in een groter natuurgebied worden opgelost. De door indiener aangevoerde argumenten leiden niet tot aanpassing van de ambitiekaart.</p> <p>Overigens betekent de aanduiding op de ambitiekaart als N00.01 slechts dat indiener subsidie kan aanvragen om het perceel om te vormen naar natuur. Indiener is niet verplicht om van deze subsidiemogelijkheid gebruik te maken.</p>	Geen gevolgen	
18.			
Zienswijze	Reactie op zienswijze	Gevolgen	
Een medewerker van de provincie is bij indiener langs geweest om zijn zienswijze op te nemen. Het gaat om percelen met de aanwijzing N00.01 in het beekdal van de Runslot (Hondstong, Yde). De zienswijze is als volgt:	De betreffende percelen liggen zoals indiener aangeeft in het beekdal. Deze percelen zijn daarmee van essentieel belang om de hydrologie van het beekdal af te kunnen	Geen gevolgen	

	<ul style="list-style-type: none"> - Het is ons eigen land. We hebben hier zelf voor gevochten met de ruilverkaveling. Toen hebben ze er al een stuk vanaf gehaald. - Het is mijn eigen grond en ik wil zelf bepalen hoe daar mee omgegaan wordt. - Geen natuursubsidie of oranje kleur op mijn gronden. Dan raak je autonomie en zeggenschap over je eigen grond kwijt. 	<p>stemmen op de natuurdoelen. Dit is de reden dat deze percelen al jarenlang op de ambitiekaart staat aangeduid met het beheertype N00.01 'Nog om te vormen naar natuur'. Vrijwilligheid is het uitgangspunt bij de realisatie van de natuuropgave. Bij omvorming kan het beekdal als een samenhangende eenheid worden ingericht. De door indiener aangevoerde argumenten leiden daarom niet tot aanpassing van het plan.</p> <p>Overigens betekent de aanduiding op de ambitiekaart als N00.01 slechts dat indiener subsidie kan aanvragen om het perceel om te vormen naar natuur. Indiener is niet verplicht om van deze subsidiemogelijkheid gebruik te maken.</p>	
19.			
Zienswijze		Reactie op zienswijze	Gevolgen
<p>Als inwoner van Ruinerwold, een dorp met een rijksgewaardeerd dorpsgezicht vanwege het unieke dubbellint (Haakswold-boerpad en Dr Larijweg) had ik verwacht het natuurgebied van het beekdalsysteem van de Oude vaart en de Wold Aa terug te zien in de beheerplannen.</p> <p>Dit beekdalsysteem is bepalend geweest van de vorming van het unieke landschap. In vele visies van de provincie is water en bodem sturend. Aangezien in ditzelfde beekdalsysteem van de oude vaart en Wold Aa een ASV is aangewezen (toekomstige drinkwaterwinning) zou ik verwachten dat hier ook, vanwege water en bodem sturend, ruimte gemaakt zou worden voor natuurontwikkeling in en om de ASV (genaamd Darperweiden en voor meer info zie WMD).</p> <p>Met name rondom de benedenloopse oude vaart mis ik ruimte voor het ontwikkelen en beheren van natuurplannen. De landbouwgronden zijn in het verleden in de nota Belvedere altijd hoog gewaardeerd en het beekdal van de Oude vaart vraagt passende aandacht en er is ruimte nodig voor het water om met name de Meppelers, droge voeten te laten houden.</p>		<p>Het beekdal van de Oude Vaart is een van de grotere beekdalen in Drenthe. Zoals indiener aangeeft komen hier meerdere opgaven bij elkaar. Het Natuurbeheerplan is echter geen beleidsdocument of uitvoeringsstrategie van de provincie.</p> <p>Het Natuurbeheerplan is onderdeel van het Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL). Het Natuurbeheerplan geeft aan voor welke (agrarische) natuursubsidie kan worden aangevraagd. Het plan is daarmee van belang voor eigenaren van bos en natuurterreinen zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, landgoederen of particulieren, maar ook voor agrariërs die aan agrarische natuurbeheer willen doen.</p>	<p>Geen gevolgen</p>

20.	Daarnaast speelt er ook de KRW opgave van de oude vaart. Bovendien is in dit gebied o.a. de wulp zeer succesvol en het is van groot belang dat de weidevogels ondersteund worden in hun voortbestaan in dit beekdal. Het benedeloopse deel van de oude vaart is de poort van de natuur van Drenthe en biedt met de ASV Darperweiden unieke koppelkansen met de natura 2000 gebieden in zowel Overijssel, Friesland en Drenthe.	De suggesties van indiener hebben betrekking op beleid, maar niet op het ontwerp Natuurbeheerplan 2027. De zienswijze leidt daarom niet tot een aanpassing van het plan.	
	Zienswijze	Reactie op zienswijze	Gevolgen
	Aangezien de site eruit ligt mail ik u. Hierbij dien ik de zienswijze in m.b.t. het natuurbeheerplan. Indiener wenst het perceel met object id ██████ in Linde van de ambitiekaart nieuwe natuur af.	<p>Indiener heeft in het verleden al eerder een zienswijze ingediend, destijds voor het (Ontwerp-)Natuurbeheerplan 2026.</p> <p>Het akkerbouwperceel van indiener is omsloten door bos. Het huidige gebruik heeft negatieve effecten op de omliggende natuur. Dit is de reden dat dit perceel al jarenlang op de ambitiekaart staat aangeduid met het beheertype N00.01 'Nog om te vormen naar natuur'. De percelen behoren tot de natuuropgave van de provincie. Vrijwilligheid is het uitgangspunt bij de realisatie van de natuuropgave.</p> <p>Met de omvorming kunnen knelpunten in een groter natuurgebied worden opgelost. De door indiener aangevoerde argumenten leiden niet tot aanpassing van de ambitiekaart. De provincie houdt de ambitie om dit perceel op den duur om te vormen naar bos.</p> <p>Overigens betekent de aanduiding op de ambitiekaart als N00.01 slechts dat indiener subsidie kan aanvragen om het perceel om te vormen naar natuur. Indiener is niet verplicht om van deze subsidiemogelijkheid gebruik te maken.</p>	Geen gevolgen
21.			

Zienswijze	Reactie op zienswijze	Gevolgen
<p>Als gewone burger wil ik nog een keer een reactie geven op het landbouw en natuurbeleid van Nederland. En soms geef ik gewoon mijn mening. Ik heb ooit de hogere landbouwschool doorlopen, maar heb geen eigen bedrijf. Ook kan ik er geen aansprakelijkheid voor nemen, wanneer u dingen uit wat ik schrijf gaat uitvoeren. Ik hou van de natuur in al zijn diversiteit. Maar ik hou ook van het boerenleven en zie kwekers, veehouders en akkerbouwers als medemensen. Ze zijn met iets goeds bezig, ze produceren ons of andermans voedsel, of mooie bloemen en planten.</p> <p>In vakbladen zie ik tegenwoordig paginagrote advertenties ter voorkoming van zelfdoding onder boeren, dus mijn insteek is, politiek wat je niet wil dat jou geschiedt, doe dat ook een ander niet aan. Sommige dingen zou ik willen verduidelijken, want ik heb een studie gehad tussen praktijk en wetenschap in. Hierin was veel aandacht voor, hoe pas je de wetenschap juist toe in de praktijk.</p> <p>Wetenschap is prima en biedt verstandige inzichten, maar nadat wetenschappers hun werk hebben gedaan, moet er voor toepassing in specifieke situaties altijd meerjarig praktijkonderzoek plaatsvinden. De realiteit is altijd veel complexer als een studie of een model. De Landbouwuniversiteit in Wageningen heeft voor een groot deel zijn naam te danken aan het al 100 jaar toepassen van wetenschap in de praktijk na zorgvuldig praktijkonderzoek. En in de praktijk blijkt dan of en hoe precies die wetenschap daadwerkelijk wordt toegepast. En niet altijd hoe de wetenschapper dat van te voren zelf bedacht had. Het zijn twee totaal verschillende takken van sport. Nu is dat zo voor wetenschap en landbouw, maar dat is natuurlijk ook zo voor wetenschap en natuur.</p> <p>Stikstof en stikstofverbindingen zijn in de media en zoals men doet voorkomen vanuit de wetenschap geworden tot het grote kwaad. Men zegt: stikstofverbindingen doden het leven en de biodiversiteit. Terwijl stikstofverbindingen juist nodig zijn voor groei van planten en de vorming van eiwitten. Eén van de bouwstenen van het leven. Ik ontken niet dat we in Nederland terug moeten in het uitstoten van te grote hoeveelheden ammoniak in de lucht of andere stikstofverbindingen naar de bodem of het (grond)water, maar dat kan ook. Natuurlijk hebben stikstofverbindingen invloed op de biodiversiteit omdat de ene plant er meer voordeel van heeft dan de andere plant, maar dat is een zich steeds aanpassend systeem. Vele andere stoffen en omstandigheden, zoals hitte, droogte, veel neerslag en het moment waarop, hebben ook invloed op de biodiversiteit. Natuurlijk, als je een bepaald voor stikstof gevoelig beestje of plantje in stand wilt houden in een bepaalde biotoop, dan moet daar de stikstofbelasting soms omlaag. Maar dan moet je tegelijkertijd ook naar de andere factoren kijken anders herstelt er niets. Maar er zijn ook veel biotopen waar stikstof</p>	<p>Zoals inspreker aangeeft kost zorg voor de natuur tijd en geld. Door subsidie te verlenen voor het beheer van natuurgebieden kunnen eigenaren het benodigde beheer uitvoeren om de Drentse natuur in stand te houden.</p> <p>In het Natuurbeheerplan staat in welke gebieden beheerders subsidie kunnen krijgen voor het beheer en de ontwikkeling van natuur, agrarische natuur en landschap. Het Natuurbeheerplan wijkt daarmee af van gebruikelijke beheerplannen waarin doelstellingen, succesfactoren en knelpunten zijn samengevat.</p> <p>Het Natuurbeheerplan is geen beleidsdocument of uitvoeringsstrategie van de provincie. Het Natuurbeheerplan is onderdeel van het Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL) en daarmee een subsidie instrument.</p> <p>De opmerkingen en suggesties van indiener hebben betrekking op beleid en de uitvoering van het gestelde beleid, maar niet op het ontwerp Natuurbeheerplan 2027. De zienswijze leidt daarom niet tot een aanpassing van het plan.</p>	<p>Geen gevolgen</p>

<p>belasting helemaal niet de bottle neck is voor een gezonde natuur. Overigens is stikstof in de lucht ook niet hetzelfde als stikstof in de bodem, en vooral ook op zandgronden kan stikstof in de bodem zo weer uitspoelen, dus verdwijnen.</p> <p>Met bodem- of slootbeheer kun je de groei van planten die veel voordeel hebben van wat meer stikstof, ook weer inperken. Grasvelden kun je opentrekken om meer kruiden te laten kiemen. Als de bodem ergens te zuur is geworden, of er zit niet meer genoeg kalk in of zo, dan kun je dat meten en maatregelen nemen. Ook onderhoud aan bossen was altijd heel gewoon. Soms is het genoeg om, vooral ook de hoger gelegen gronden, van voldoende water te voorzien. Ik zie nergens in Nederland een dode natuur of een dode bodem, wel kan de conditie van natuur of bodem verschillen, daar kunnen we aan werken.</p> <p>Als we met zijn allen willen dat stikstofniveaus, methaanniveaus en soms fosfaatniveaus in water, grondwater en of lucht naar beneden gaan, verleen dan de benodigde vergunningen aan veehouders en verwerk of vergist de mest naar de nu beste inzichten en praktijken. Dat helpt ook de energietransitie, nu de elektrificatie nog op problemen stuit. Kortom stimuleer de oplossingen. In plaats van alleen werken met subsidies, kan men misschien ook hypotheekgaranties geven op belangrijke investeringen, omdat overheidsbeleid zeer vaak verandert.</p> <p>In Nederland voeren we meer dan de helft van ons voedsel in, vanuit elders, soms ver weg elders. Dus laten we ook in ons land een brede rendabele landbouw in stand houden. En boeren hebben meestal ook gezinnen, dus waarom zouden ze onder of op de kostprijs moeten werken? Ik vind het een slechte zaak dat een boerenbedrijf alleen rendabel kan zijn met een grote neventak. Mest in welke vorm dan ook blijft nodig voor het produceren van voedsel, ook wereldwijd. Alleen laten we dat op een betere en effectievere manier doen, ook voor de natuur. Met het inzicht en de mogelijkheden van nu en de bewezen goede innovaties van de toekomst. Als we in Nederland teveel mest hebben kunnen we het verwerken tot een schone en bruikbare vorm en het exporteren, naar waar ze het nodig hebben. Als er in slootwater nog teveel voedingsstoffen zitten, kun je in veel sloten er prima, voor een deel een helofytensloot van maken. De planten nemen dan de voedingsstoffen op en het is ook goed voor de biodiversiteit. Ieder jaar kun je dan een deel van de helofytensloot vervangen om de doorstroming van water te waarborgen en de planten voer je af naar een biogasinstallatie, of breng je weer op het land. Voor een deel van de sloten is wel toestemming van het waterschap nodig.</p> <p>Natuur, de schepping, het leven is flexibel. Het is van alle eeuwen dat het aan verandering onderhevig is. Nu hebben we te maken met klimaatverandering, verandering van</p>		
--	--	--

seizoenen, hitte, droogte of teveel neerslag in korte tijd, warmte in januari enzovoort. Alleen al hierdoor verandert de biodiversiteit. Dat hoeft niet perse erg te zijn, maar als je specifieke biotopen, of sommige beestjes of planten in stand wilt houden, zul je daarop gerichte actie moeten ondernemen. Stikstofverbindingen kunnen daarin een factor zijn, maar lang niet altijd een bepalende factor. Natuurlijk wil je niet dat de niveaus van stikstofverbindingen te hoog zijn of blijven, waar je aan kunt werken, maar daarnaast zul je vele andere zaken ook moeten regelen. Ik ben ervan overtuigd dat dat in Nederland prima kan met alle kennis die we hebben, maar die kennis moeten we dan wel wijs en opbouwend voor mens, waaronder de ondernemer, plant en dier toepassen. Dan moet je wel regelen, wie wat gaat doen in dorp, stad en platteland en wie wat gaat betalen. Dan rest dus ook nog de vraag, willen we alles exact houden zoals het was, of laten we gebieden, biotopen zich een weinig doen aanpassen.

Mijns inziens los je met het sluiten van boerenbedrijven niets op en met grondgebondenheid ook niet. Als de grond in Nederland te duur wordt, kunnen alleen de zeer vermogenden nog een bedrijf runnen. Het terugbrengen van stikstof of fosfaat of methaanniveaus, voor zover het door de landbouw veroorzaakt wordt, is prima mogelijk, als we maar de mogelijkheden van nu, de oplossingen stimuleren en blijven stimuleren. Om zaken niet alleen maar af te breken, is daar wel een bepaalde tijd voor nodig. De wereld heeft voedsel nodig en Nederland ook, en we willen denk ik als Europa, of als Nederland, niet voor meer dan de helft van ons voedsel afhankelijk worden van verder weg gelegen buitenland. Duurder zal het niet zijn, als we alles importeren uit Verwegistan, maar kwalitatief beter meestal ook niet. In alle globale handelsverdragen en geopolitieke spanningen lijkt het me niet handig om meer duurzaamheidseisen te stellen dan de burens. Want de markt koopt het dan wel elders waar het goedkoper is. Temeer, als er met landbouw en voedsel zoveel dingen complex verbonden zijn, kun je iets maar één keer weggooien of stuk maken, daarna moet je overnieuw beginnen. Maak wijs beleid, goed voor burger, producent, mens en voedsel, mens en natuur, voor de lange termijn. Gezond voedsel, wat altijd beschikbaar is, voor de producent economisch haalbaar te produceren is, en betaalbaar.

Stimuleer met geld en onderzoek, het gebruik van steeds minder gewasbeschermingsmiddelen. Maar houd degenen, die nu nog nodig zijn in stand. In mijn schooltijd zeiden ze, nog een aantal decennia en we hebben alle ziekten van mensen onder controle. We hebben vorderingen gemaakt, maar alles onder controle is helaas geen waarheid geworden. Ook gebruiken we medicijnen, waarom zou je voor planten en

dieren, die ook ziek kunnen worden, dan opeens op een kalenderdatum kunnen zeggen van we gebruiken niets meer. Wederom stimuleer positieve ontwikkelingen en bepaal wie wat gaat betalen. De laatste tijd komen er veel nieuwe inzichten over de (micro) flora en fauna van eigenlijk alles, bodem, plant en dier. Ook nieuwe inzichten over hoe planten met elkaar samenwerken met elkaar en hun omgeving en reageren op bedreigingen, o.a. door signaalstoffen. Pas dat na praktijkonderzoek wijs toe en stimuleer het, maar zet teelten en houderijen niet voor het blok. Zodat de enige oplossing is dat de teelt of houderij uit Nederland of Europa verdwijnt, omdat productie niet rendabel is, of te risicovol.

Leven de natuur, is vele malen complexer dan alleen het niveau van stikstofverbindingen op een bepaald moment. Start een praktijkonderzoeksbedrijf voor de natuur. En test daar maatregelen, meerjarig. Maak daaruit een databank voor dorp, stad en platteland. Dan weerleg je uitingen in de media, dat regenwormen bijna zijn uitgestorven, dat vogels in bossen doodgaan, doordat er door stikstof te weinig kalk in het blad zit, de grond overal te zuur is. Dat alle bodemschimmels doodgaan door fosfaatverbindingen in de grond. Ons voedsel in gevaar is doordat het aan bijen ontbreekt om te bestuiven. Er is nergens in Nederland een dode natuur, of een dode grond, maar er moet wel onderhoud gepleegd worden, ook op gronden die bestemd zijn voor natuur. Een goede waterhuishouding in tijden van droogte en hitte bijvoorbeeld en adequate bekalking, ook in bosgebieden, want mineralen spoelen ook uit of worden afgevoerd door bosbouw. Bij een bepaald fosfaat niveau heb je andere bodemschimmels die actief zijn, anders zou er niets groeien. Wel moeten voedingsstoffen daar gebracht worden waar ze horen, in de juiste hoeveelheden. Daar is nog veel te winnen, maar opnieuw, stimuleer het bewezen positieve en bodems die fout behandeld zijn kunnen zich weer prima herstellen, behandel ze gewoon naar de laatste inzichten. Natuur en leven is flexibel en kan zich aanpassen en herstellen indien nodig. Aan de huidige klimaatverandering zal de natuur en het leven zich ook aan moeten passen. Niet alles blijft hetzelfde, maar stimuleer dan, ondersteun dat wat je wilt behouden. Ook bij insecten tellingen zul je op klimaat verandering moeten corrigeren, hoe was het weer afgelopen jaar, of vorig jaar? Hoe heet was het in het voorjaar? Hoe nat was de grond, door het jaar heen.

Nog zo'n voorbeeld, wetenschappers hadden een proef gedaan voor de mogelijkheid van rijstteelt in Nederland. Op het journaal zeiden ze, ja de teelt was mislukt want het was te koud voor de bijen. Alleen rijst wordt bestoven door windbestuiving, net als alle andere grassen en granen en wordt dus niet door bijen bestoven. Ik ben een voorstander van wetenschap, maar dan wel meerjarig getoetst in de praktijk en juist toegepast. Ook mogen wetenschappers best een mening hebben, maar dan moeten ze in de media wel

onderscheid maken en benoemen wat hun mening is, en wat getoetste wetenschap is. Hier zijn nog veel meer voorbeelden van, zelfs van wat ministers soms beweren op grond van wetenschappelijk onderzoek door Wageningen. Natuurlijk hebben grassen meer voordeel van ammoniakgas, als dat in een proef in het buitenland, met buisjes tussen heideplantjes verspreid wordt, maar in Nederland zit dat ammoniak gas veel hoger in de lucht en in andere concentraties. Dus je kan het een niet met het ander vergelijken. En onze Nederlandse heidegebieden hebben geen rotsbodem in de ondergrond. Dus dat is ook niet vergelijkbaar. Overigens ging de heide in die proef niet dood, maar werd verdrongen, volstrekt omkeerbaar dus. Heide is ook niet uitgestorven daardoor. Men beweert dat het telen van ons voedsel in gevaar komt omdat er te weinig bijen zijn. Dat is flauwekul. Er zijn in Nederland geen problemen met de bestuiving van voedselgewassen. Nog los van het feit, dat vele voedselgewassen zichzelf bestuiven door de wind, of in het veld helemaal niet bestoven hoeven worden. Problemen in de toekomst komen er dan ook niet. Zorg voor de natuur kost tijd en geld, bepaal als overheid, wie daarvoor gaat betalen. En meet eerst wat er in de bodem zit. Mineralen spoelen uit en de zuurgraad van de grond, verandert dan ook. Meten is weten en modellen van een stof wat je in de lucht meet, zegt niets over wat er in de grond zit.

Nu zegt men dat alle problemen door stikstof veroorzaakt worden, en ik zeg niet dat we niet terug moeten naar een lagere uitstoot, maar ook met een lagere uitstoot zijn veel problemen nog niet opgelost. Verzin daar iets voor. Bramen worden als probleemplant gezien in veel gevallen, dus zorg dat ze zich minder kunnen verspreiden. Ik verzin nu iets, maar snoei bij een groot deel van de planten, de bloemen eruit na de bloei, maak daar een half robot voor misschien? Anders blijven overheersende planten zich verspreiden. Als je kruidenrijke gras wilt hebben, zul je grasvelden op het juiste moment moeten opentrekken, zodat kruiden weer kunnen kiemen. Ook kun je tegenwoordig bijvoorbeeld als gemeente, of als particulier gras zaaien met bloemen erin, die je ook kunt maaien. Natuurlijk ben ik er ook een voorstander van dat wilde bijen soorten in stand blijven. De metselbijen hebben enorm baat bij de bamboestokjes in de bijenhotels, die je overal ziet. Zorg zo ook voor andere bijensoorten en insecten, waar nodig, dat ze kunnen overwinteren, voedsel kunnen vinden, soms bijna jaarrond, en dat de jongen groot worden. Als de klaverbij bedreigd is, zorg dan dat de betreffende klaversoorten weer breed terug komen in Nederland, dat zou niet heel moeilijk hoeven zijn. Er zijn natuurlijk soorten die moeilijker te behouden zijn, maak dan een plan wiens geld waarin gestoken wordt en hoeveel. Breng ook de populatie rivierkreeften in sloten en plassen terug, zij eten alles op en desnoods zichzelf, dus zij zijn de laatst overlevende als er niet voor iedereen genoeg voedsel is. Er is veel wat gedaan kan worden, in dorp, stad en platteland, ook door burgers. Groene daken, groene muren,

bomen die veel stuifmeel geven. Wat ik ook niet snap en me van het hart moet, is dat in landen buiten Nederland koperhoudende middelen zijn toegelaten als ziektebestrijding in biologische teelten als aardappelen of wijnbouw. Koper is al snel giftig voor beestjes, schimmels en plantjes in bodem en water. En koperverbindingen worden veelal ook nog sterk vastgelegd in de bodem, dus je bent het niet zomaar weer kwijt. Dat kan eeuwen duren. Waarom gebruikt men dit?! Reguliere gewasbeschermingsmiddelen zijn veel minder slecht en getest hierop. Een handige vuistregel hierbij is, voeg nooit meer toe, dan wat het gewas daadwerkelijk afvoert, ook niet als bladbemesting. Dat zijn dan voor zware metalen als koper, grammen per hectare en geen kilogrammen.

Het rioolwater van 18 miljoen mensen in Nederland en het water wat de industrie loost heeft nog altijd veel invloed op het oppervlaktewater en grondwater. Veel van wat we bij de apotheek, supermarkt of drogist kopen, en wegspoelen met water, komt weer in het riool terecht. Ik snap dat dat, niet volgend jaar al moet, maar op termijn zullen we ook dat nog verder moeten reinigen. Maak daar een strategisch plan voor. Net zo goed als met meststoffen, kun je nutriënten prima hertgebruiken, maak een plan. Zo worden we vanzelf duurzaam. We blijven nu één keer nutriënten, mineralen steeds nodig hebben. Los industriële verontreinigingen ook op. Ik las weleens, dat schimmel mycelium, bijvoorbeeld champost, pfas verbindingen kan afbreken. Zet een onderzoek op, maak een plan en bepaal wie dat gaat betalen. En natuurlijk niet op een manier dat industrieën goedkoper in het buitenland kunnen produceren, dat lost niets op.

Pas de nu beschikbare en nog te ontwikkelen technieken om stikstof uitstoot terug te brengen, slim toe en breng zo ook de uitstoot van bijvoorbeeld CO2 en methaan terug. Er zijn vele mogelijkheden, maar stimuleer en geef bedrijven zekerheid over vergunning en financiering. Misschien een nationale hypotheekgarantie voor milieu maatregelen, want de overheid is nu een onbetrouwbare partner. En we hebben wel met bedrijven van mensen te maken. Jaag niet alles het land uit want we blijven voedsel nodig hebben. Dat een deel van in ons land geproduceerd voedsel verkocht wordt naar het buitenland vind ik niet zo erg. We voeren ook veel voedsel in.

Wat mij ook stoort is dat iedereen roept dat dierlijk eiwit niet duurzaam is, en plantaardig voedsel wel. Prima als je plantaardig eiwit wil eten, maar doe dat niet voor de duurzaamheid. Een stuk vlees of bijvoorbeeld melk is meer dan alleen eiwit. Het is supergeconcentreerd voedsel. Ik vraag me af, als je alle voedingsstoffen reëel meetelt en rekening houdt met de opneembaarheid ervan, of dan de voetafdruk niet op hetzelfde neerkomt. Denk bijvoorbeeld aan de aanwezigheid van goed opneembaar ijzer en ook aan het verschil in de opneembaarheid en kwaliteit van de eiwitten. Bovendien moet je

<p>aan planteneiwit nog van alles toevoegen om het smakelijk te krijgen. Bij wetenschappelijke bepalingen van de duurzaamheid van eiwitten wordt er ook geen rekening mee gehouden dat de landbouwpraktijk per jaar verandert en dat uitstootcijfers dan ook veranderen.</p> <p>Kortom Stimuleer alle positieve ontwikkelingen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Technieken voor minder uitstoot - Hergebruik van mineralen en gassen - Positieve uitwisseling tussen biologisch, regeneratief en gangbaar, een traject daarvoor met voldoende tijd en binnen economische haalbaarheid - Stimuleer de toepassing van wat we nu te weten komen over het microbiom van plant, bodem en dier. Hoe we signaalstoffen kunnen gaan gebruiken? Het zal nooit de oplossing zijn voor alles, maar er is nog veel te ontdekken <p>De natuur is uiterst flexibel en heeft een enorm ingeschapen herstelvermogen. Laten we daarvan leren, ook flexibel zijn, wetenschap en alle andere nieuwe inzichten wijs toepassen. De mens en de natuur inclusief de landbouw, niet eenzijdig proberen onze wil op te leggen, zoals een boekhouder op kantoor een rekensom maakt, want dat gaat niet lukken. Dat het zo niet werkt, kun je op je klompen aanvoelen.</p> <p>Met dank aan alle vakbladen die regelmatig op mijn bureau verschijnen.</p>		
22.		
<p>Zienswijze</p> <p>Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt sierteelt met gebruik van veel gif gepaard te gaan. Pas de laatste jaren zijn mijn ogen en die van veel mensen opengegaan. Toch wordt deze teelt om economische reden nog steeds toegestaan. De organisatie die ons moet beschermen heeft gemeld dat het de komende tien jaar nog kan. Een oplettende onderzoeksjournalist heeft uitgezocht dat er verkeerde statistiek is toegepast. Nu is het zo dat Drenthe steeds meer wordt gebruikt voor sierteelt. En nu ook nog in mijn straat aan de Esweg. Ik kan toch niet langer stil toezien hoe economische belangen boven de gezondheid gaat van mensen. Staat ook nog dicht bij een school. En de draagwijdte van dat gif is 3 kilometer. De Esweg staat op zijn achterste benen. Wie moeten wij nog vertrouwen? Doe er aub iets mee.</p>	<p>Reactie op zienswijze</p> <p>In het Natuurbeheerplan staat in welke gebieden beheerders subsidie kunnen krijgen voor het beheer en de ontwikkeling van natuur, agrarische natuur en landschap. Het Natuurbeheerplan is geen beleidsdocument of uitvoeringsstrategie van de provincie. Het Natuurbeheerplan is onderdeel van het Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL) en daarmee een subsidie instrument.</p>	<p>Gevolgen</p> <p>Geen gevolgen</p>

		De opmerkingen en suggesties van indiener hebben betrekking op beleid, maar niet op het ontwerp Natuurbeheerplan 2027. De zienswijze leidt daarom niet tot een aanpassing van het plan.	
23.	Gemeente Westerveld		
Zienswijze		Reactie op zienswijze	Gevolgen
<p>Op 31 maart 2026 heeft u het ontwerpprogramma Natuurbeheerplan Drenthe (NBP) versie 2027 met bijbehorende stukken gepresenteerd. Dit ontwerpprogramma heeft van 13 april tot en met 24 mei 2026 ter inzage gelegen. Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. In deze zienswijze beschrijven wij verschillende aandachtspunten m.b.t. het Natuurbeheerplan Drenthe 2027.</p> <p>Ontwerp NBP 2027 Het ontwerp NBP 2027 is op een aantal punten geactualiseerd ten opzichte van het vorige NBP 2026. De wijziging in beheertypen van het ontwerp NBP 2027 zijn gemaakt op verzoek van natuurbeheerders. Uit de stukken wordt niet duidelijk of andere belangen ook zijn gewogen. Doordat de kaarten onvoldoende duidelijk zijn, is niet duidelijk welke wijzigingen zijn gemaakt en wat deze voor gevolgen hebben.</p> <p>De vraag is of de wijzigingen invloed hebben op de omgeving of het actuele gebruik van de percelen en de bruikbaarheid voor de landbouw in de toekomst (denk aan pachtcontracten). Graag zouden wij van de provincie leesbare kaarten en een onderbouwing ontvangen op basis van welke belangen en afweging de wijzigingen van (natuur)beheertypen op de beheertypenkaart en de ambitiekaart zijn doorgevoerd en of deze zijn getoetst aan het omgevingsplan van de gemeente. Daarnaast willen wij u vragen om geen natuur aan de grenzen van Natura-2000 gebieden te wijzigen naar meer stikstofgevoelige natuur. Dit vanwege de mogelijke negatieve effecten die dit kan hebben op de omgeving.</p> <p>Wijziging beheertypenkaart Het is niet geheel duidelijk welke wijzigingen er plaats hebben gevonden op de bijbehorende kaarten. Wij vragen u dan ook om in het vervolg dit duidelijker te vermelden. Als de wijzigingen gevolgen hebben voor omliggende functies of extra externe werking hebben, zou daarover ook met andere organisaties in het gebied een belangenafweging moeten worden gemaakt. Als gemeente zijn wij niet benaderd en lezen ook niet uit de</p>	<p>Het Natuurbeheerplan is onderdeel van het Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL). Het Natuurbeheerplan geeft aan voor welke (agrarische) natuursubsidie kan worden aangevraagd. Het plan is daarmee van belang voor eigenaren van bos en natuurterreinen zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, landgoederen of particulieren, maar ook voor agrariërs die aan agrarische natuurbeheer willen doen. Het natuurbeheerplan vormt de basis voor de aanvraag van deze subsidies.</p> <p>Het staat grondeigenaren vrij om een subsidieaanvraag te doen, dat is inherent aan het subsiestelsel. Op het voorblad van het Natuurbeheerplan staat uitdrukkelijk benoemd dat het plan enkel kan en mag worden gebruikt als subsidiekader. Het Natuurbeheerplan heeft geen gevolgen voor omliggende functies en heeft geen externe werking.</p> <p>Bij de voorbereiding van een ontwerpwijziging van het Natuurbeheerplan wordt de procedure voorgelegd aan de Commissie Landelijk Gebied (CLG), waarin onder meer de gemeentes zijn vertegenwoordigd. Daarnaast wordt het Natuurbeheerplan voorbereid volgens de</p>	Geen gevolgen	

<p>tekst wie daar voor benaderd zijn. Als dit niet heeft plaatsgevonden, vragen wij de provincie dit alsnog te doen en deze afweging bij te voegen aan de stukken. Daarnaast zou worden nagegaan of de wijzigingen passend zijn binnen het gemeentelijke omgevingsplan. Dit was eerder niet altijd het geval. Uit de aangeleverde stukken kunnen wij niet opmaken of deze toetsing heeft plaatsgevonden. Zo niet, vragen wij de provincie dit alsnog te doen en dit duidelijk te omschrijven.</p> <p>Onduidelijk In het NBP 2027 wordt aangegeven dat er groeimiddelen beschikbaar zullen komen binnen prioritaire gebieden. Onderdeel van deze prioritaire gebieden betreft in en rond stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Hierbij worden 2 voorwaarden gesteld. Het is voor de gemeente Westerveld onduidelijk of dit ter vervanging is van de bestaande ANLB mogelijkheden of juist ter aanvulling is. Wanneer dit ter vervanging is, dan gaat dit ten koste van de laagdrempeligheid van het ANLB wat cruciaal is om tot een meer natuurinclusieve landbouw te komen.</p> <p>Conclusie Wij vragen u dan ook het ontwerp Natuurbeheerplan Drenthe (NBP), versie 2025 met bijbehorende stukken niet in huidige vorm vast te stellen, maar de stukken te verduidelijken, een volledige afweging te maken van de belangen en te komen tot een weging waarbij rekening is gehouden met de gemeentelijke omgevingsvisie.</p>	<p>wettelijke uniforme openbare procedure en ter inzagelegging.</p> <p>De groeimiddelen ANLb betreffen extra budget waaraan het Rijk specifieke voorwaarden heeft gesteld. Deze middelen zijn aanvullend op de bestaande mogelijkheden voor ANLb.</p>	
--	---	--